

अग्रागलेख

खरीखरी..

दीपा, दीपा दीपत्कार !

आपल्या देशात सर्वाधिक श्रद्धेचा, सर्वाधिक चर्चेचा, सर्वाधिक खाऊ गिरीचा, सर्वाधिक पर्यटनाचा, सर्वाधिक प्रेम-संदेशांचा तसेच सर्वाधिक शुभ संदेशांचा वगैरे वगैरे सर्वाधिक लोकप्रिय असलेला दीपावलीचा दिवस आज उगवला आहे. ज्या लोकांचे वय पन्नाशीच्या पुढे आहे. त्यांच्या मनात तेव्हाची दिवाळी आणि आताची दिवाळी या मधला फरक पटकन लक्षात येतो कारण पूर्वी पोस्टाच्या माध्यमातून आपल्या जवळच्या नातलगंना, मित्र-मैत्रिणींना आणि आसेलंना नवसंदेश जात असत. त्यामध्ये प्रेमाचा ओलावा आणि नात्याची जवळीक दिसून येत असे. आता मोबाईल नावाचा हा प्राणी आपल्याकडे आला आणि आपसातील प्रेमाचा ओलावा गलितगार झाला. आपल्या मोबाईल मध्ये जेवढे काही क्रमांक सेव्ह असतील त्या सर्वांना एका झटक्यात कचकन दिवाळीच्या शुभेच्छा पोहोचतात. अनेक प्रियजन हे संदेश वाचण्याचे कष्टही घेत नाहीत, हा बहुधा सर्वांचा अनुभव असावा. पूर्वी दुकानात जाऊन शुभेच्छा संदेशाची पत्रे घेणे किंवा प्रेमपत्र घेणे, लिफाफ्यावर पत्ता लिहिणे त्यावर तिकीट लावणे आणि पोस्टाच्या पेट्टीत टाकणे एवढी मोठ आता कोण करणार आहे. पूर्वीच्या काळी घरात दिवाळी करता जे पदार्थ बनायचे त्यामुळे दिवाळीच्या आधीच चार-आठ दिवस तेला, तुपाचा घमघमाट आणि त्याच्या स्वादाचा सुगंध आपल्या नाकाला प्रसन्न करून जात होता. आता सुगंध उडून गेला आणि अचानक हलदीराम आणि जल्दीराम यांच्याकडे त्यांचे डबे विकत घेण्यासाठी रांगा लागू लागलेल्या आहेत. दिवाळी साजरी करण्याची जुनी कल्पना आणि आताची कल्पना यामध्ये जमीन अस्मानाचा फरक आहे. पूर्वी दिवाळी म्हटली की प्रत्येक मराठी माणसाचा घरात किमान दोन ते चार वाचनासाठी दिवाळी अंक दिसायचे. आताही दिवाळी अंक प्रकाशित होतात, अगदी शेंकड्यांनी प्रकाशित होतात. पण त्या दिवाळी अंकांमध्ये पूर्वीच्या दिवाळी अंकांचा तो दुरारा आणि तसे लेखक का दिसत नाहीत, हा प्रश्न खरं तर कोणीच विचारू नये. खरे म्हणजे दिवाळी हा प्रकाशाचा उत्सव आहे कारण अमावस्येच्या रात्री दिव्यांची रोषणाई करून आपण लक्ष्मीला आमंत्रित करतो. ते पूर्वीचे स्वरूप आता विजेच्या दिव्यांच्या झगमगटामध्ये लोप पावत चाललेले आहे. बिचारा एकुलता एक दिवा विजेच्या त्या अनेक दिव्यांच्या लखलखाटामध्ये ओशाळल्यासारख जळत असतो. त्याच्या आजूबाजूला विजेचा जो काही प्रकाश आणि इतका झगझगाट असतो की त्याला पाहून, मंद तेलगंध प्रसवणारा दिवा ओशाळला नाही तरच नवल ! मग आता हे दिवे भविष्यात किती काळ जिवंत राहतील, हाही अभ्यासाचा विषय आहे. दिवाळीच्या सुट्टीमध्ये मामाच्या गावात जाऊन मस्त मजा करण्याचे दिवस बालकांच्या दहा ते पंधरा किलो दसराच्या नको असणऱ्या औष्याच्या वजनात विरून गेलेले आहेत. काही वर्ष मामा, काका, भाऊ व बहीण तरी आहेत. पुढच्या पिढीला ही नाती होती असे सांगवे लागेल. जाऊ द्या, दिवाळीच्या दिवशी मस्त मज्जा करा, विकत आणलेला फराळ आणि मिठाई खा आणि दिवाळी साजरी करा. असे सर्व काही असले तरी दिव्याचा दीपत्कार यापुढेही भावनाशील माणसाला निश्चितच दिव्याचाच जाणीव देऊन जाईल, यात शंका नाही त्यासाठीच सर्वांना दिवाळीच्या शुभेच्छा....!!!

Shyam
nagpurpost@gmail.com
Mob. No. 9922970023

आयएनएस विक्रांतवर मोदींची दिवाळी

■ महासागर प्रतिनिधी, मुंबई, दि. २० : पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी सोमवारी गोव्यात आयएनएस विक्रांतवरील नौसैनिकांसोबत दिवाळी साजरी केली. पंतप्रधानांनी सैनिकांसोबत दिवाळी साजरी करण्याची ही १२वी वेळ आहे. पंतप्रधान मोदी म्हणाले, मी कालपासून तुमच्यामध्ये आहे. तुमच्या प्रत्येकाकडून मी काहीतरी शिकलो आहे, मला काहीतरी कळले आहे. खोल समुद्रातील रात्र आणि सूर्योदयाने माझी दिवाळी अनेक प्रकारे खास बनवली आहे. ते म्हणाले, जेव्हा मी दिल्ली सोडली तेव्हा मला वाटले की मी हा क्षण जगला पाहिजे. तुमची तपस्या, तुमची भक्ती, तुमचे समर्पण इतके उच्च आहे की मी ते जगू शकलो नाही, पण मला ते नक्कीच कळले. गेल्या वर्षी पंतप्रधानांनी गुजरातमधील कच्छला भेट दिली होती, जिथे त्यांनी बीएसएफ, लष्कर, नौदल आणि हवाई दलातील सैनिकांना मिठाई वाटली होती. गेल्या ११ वर्षांत, पंतप्रधानांनी दिवाळीसाठी जम्मू आणि काश्मीरला जास्त चार वेळा भेट दिली आहे. आज, देश नक्षलवादी दहशतीपासून मुक्त होण्याच्या मार्गावर आहे. २०१४ पूर्वी, देशभरातील १२५ जिल्हे माओवादाच्या हिंसाचाराचे प्रभावित होते. दहा वर्षांच्या कठोर परिश्रमानंतर, ही संख्या कमी झाली आहे. आता, फक्त ११ जिल्हे माओवादामुक्त राहिले आहेत. १०० हून अधिक जिल्हे माओवादमुक्त दिवाळी साजरी करत आहेत. मोदी म्हणाले, आपल्या नौदलाने परदेशात अडकलेल्या लोकांना परत आणण्यासाठी मोहिमा सुरू केल्या. तुमच्या शौर्य आणि धाडसामुळे जगभरातील भारतीयांचा आत्मविश्वास बळकट झाला आहे. आपल्या सशस्त्र दलांनी जमिनीवर, समुद्रात आणि हवेत, प्रत्येक परिस्थितीत अत्यंत संवेदनशीलतेने सेवा दिली आहे. मोदी पुढे म्हणाले, आज मी भारतीय तटरक्षक दलाचेही कीर्तुक करतो. ते नौदलाशी समन्वय साधून दिवसरात्र तैनात राहतात. आपल्या सशस्त्र दलांच्या धाडसामुळे देशाने एक मोठी कामगिरी केली आहे.

केंद्र सरकारकडून मदतीच्या दुसऱ्या हप्त्याची घोषणा

■ महासागर प्रतिनिधी, मुंबई, दि. २० : मान्सून काळात परतीच्या पावसादरम्यान मराठवाडा आणि सोलापूर भागात शेतकऱ्यांचे शेतीचे पुराने मोठे नुकसान झाले होते. या नुकसानीपोटी राज्य सरकारने २२१५ कोटीची मदत जाहीर केली होती. आता केंद्र सरकारने राज्य सरकारला शेतकऱ्यांना आर्थिक मदत देण्यासाठी एनडीआरएफचा दुसरा अग्रिम हप्ता म्हणून आणखी १५६६.४० कोटी रुपये महाराष्ट्रासाठी मंजूर केले आहेत. त्यामुळे शेतकऱ्यांना दिलासा मिळणार आहे. या मदतीबद्दल मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी पंतप्रधान नरेंद्र मोदी आणि केंद्रीय गृहमंत्री अमित शाह यांचे आभार मानले आहेत.

शेतकऱ्यांसाठी आनंदाची बातमी

केंद्रीय गृहमंत्री अमित शाह यांनी महाराष्ट्र सरकार आणि कर्नाटक सरकारला एसडीआरएफच्या केंद्रीय हिश्रांचा दुसरा हप्ता म्हणून १९५०.८० कोटी रुपये मंजूर केले आहेत. यंदा मान्सून आणि अतिवृष्टीने बाधित झालेल्या शेतकऱ्यांना तातडीची मदत म्हणून या राज्यांना आर्थिक मदत म्हणून १९५०.८० रुपये मंजूर केले असून त्यातील कर्नाटकासाठी ३८४.४० कोटी रुपये आणि महाराष्ट्रासाठी १५६६.४० कोटी रुपये मंजूर केले आहेत. केंद्रीय गृहमंत्री आणि सहकार मंत्री अमित शाह यांनी या वषासाठी महाराष्ट्र आणि कर्नाटक सरकारांना एसडीआरएफच्या केंद्रीय हिश्राचा दुसरा हप्ता म्हणून ही रक्कम मंजूर करण्यास मान्यता दिली आहे.

शुभ दिपावली

प्रा. डॉ. अनिल महादेवराव तिरकर सौ. डॉ. सोनल अनिल तिरकर
चि. शिवांश अनिल तिरकर कु. संस्कृती अनिल तिरकर

कृष्णाजी सागर पर्यटन केंद्र

सर्व नागरिकांना तर्फे दिवाळी निमित्त हार्दिक शुभेच्छा..!

उपलब्ध सुविधा

- * बोटिंग स्पीड / पायडल * बॉटर पार्क / रेन डान्सिंग
- * स्विमिंग पूल बिंग साइड * मिनी माऊस जम्पिंग * ग्रीडी शो
- * मिनी ट्रेन * अँडव्हेचर पार्क * मोगली गार्डन * रिसाई एसी अँड नॉन एसी रुम * सभागृह * निरनरन्य गार्डन
- * प्री-बोर्डिंग शुटसाठी पॉईंट * कॅन्डीन व जेवणाची सुविधा
- * लहान मुलांची इलेक्ट्रिक कार * घोडा सवारी
- * भूत बंगला (Coming Soon)

सहली करिता एकमेव आकर्षक स्थळ

अमरावती जिल्ह्यातील प्रसिद्ध निरनरन्य, प्रेक्षणीय असे पर्यटन स्थळ मालखेड तलाव

तर कृष्णाजी सागर (मालखेड तलाव) पर्यटन स्थळाला एकदा अवश्य भेट द्या

पत्ता - चांदूर रेल्वे ते अमरावती रोडवर
बासलापूर फाट्यावरून १.५ कि. मी. - चिरोडी वरून - ८ कि.मी. अंतरावर

सर्व नागरिकांना दीपावलीच्या हार्दिक शुभेच्छा

शुभेसुक

श्री. सुनील मदनराव गावडे (सभापती)
श्री. श्रीकृष्ण भानुदास कराळे (उपसभापती)
श्री. सु. स. कोकाटे (सचिव)
कर्मचारी, कृषी उत्पन्न बाजार समिती, दर्यापूर

सुटीची सूचना

विजयादशमीनिमित्त गुरूवार दि. २ ऑक्टोबर २०२५ रोजी महासागर कार्यालयास सुटी असल्याने शुक्रवार दि. ३ ऑक्टोबर २०२५ चा अंक प्रकाशित होणार नाही. सर्व संबंधितांनी नोंद घ्यावी.

■ व्यवस्थापक

माजी अर्थमंत्री महादेवराव शिवणकर यांचे निधन

Shivankar

■ महासागर प्रतिनिधी नागपूर, दि. २० : भाजपचे ज्येष्ठ नेते आणि माजी मंत्री प्रा. महादेव शिवणकर यांचे आज सकाळी ८ वाजता वृद्धापकाळाने निधन झाले. ते ८५ वर्षांचे होते. महादेव शिवणकर हे संघाचे निष्ठावान स्वयंसेवक, अभ्यासू अर्थतज्ज्ञ, आणि अभ्यासपूर्ण भाषणासाठी प्रसिद्ध नेते म्हणून ओळखले जायचे. त्यांनी जलसंपदा, वित्त आणि नियोजन मंत्री, विधानसभा सदस्य, तसेच लोकसभेचे खासदार म्हणून प्रदीर्घ आणि प्रभावी राजकीय कारकीर्द गाजवली. गोंदिया जिल्हा निर्मितीमध्ये त्यांचे मोठे योगदान राहिले आहे. महादेवराव शिवणकर यांचा जन्म ७ एप्रिल १९४० रोजी गोंदिया जिल्ह्यातील आमगाव येथे झाला. त्यांनी गोंदिया जिल्ह्यातील आमगाव विधानसभा मतदारसंघाचे अनेकवेळा प्रतिनिधित्व केले. ते १९७८, १९८०, १९८५, १९९५ आणि १९९९ या निवडणुकांमध्ये आमदार म्हणून निवडून आले होते. १९९५ ते १९९७ मध्ये जलसंपदा मंत्री आणि १९९७ ते १९९९ मध्ये वित्तमंत्री म्हणून काम केले. शिवणकर हे गोंदिया जिल्हा निर्मितीचे शिल्पकार ठरले होते.

श्री. व्यंकटेश बालाजी स्कूल, मुर्तिजापूर

तर्फे सर्व विद्यार्थी व पालक यांना दीपावलीच्या हार्दिक शुभेच्छा

शुभेच्छूक

आमचे आधारस्तंभ स्व. प्रा. ज्ञानेश्वर ढेरे

अध्यक्ष प्रा. अवधुत ढेरे

उपाध्यक्ष प्रा. कुमूद दुबे

कोषाध्यक्ष प्रा. राजेंद्र ताठे

सचिव सौ. राजश्री गोळे

मुख्याध्यापक सौ. सारिका कडू

पण त्याने नेतृत्व होत नाही..

■ **मुंबई :** मनसेप्रमुख राज ठाकरे यांनी मुंबईतील सभेत भाजपवर आणि गुजरातसंबंधी धोरणांवर तीव्र शब्दांत हल्ला चढवला. महाराष्ट्रातील प्रमुख शहरे अदानी, अंबानीला आंदण देण्यासाठी तयार केली जात आहेत. गुजरातचा वरवंडा जेव्हा महाराष्ट्रावर फिरले, तेव्हा भाजपला मतदान करणारा मराठी माणूससुद्धा त्यात भरडला जाईल, असे राज ठाकरे म्हणाले. यावरून केंद्रीय सामाजिक न्यायमंत्री रामदास आठवले यांनी राज ठाकरेंवर थेट निशाणा साधला आहे. आठवले म्हणाले की, राज ठाकरे सध्या जे बोलत आहेत, यातून त्यांच्या राजकीय दृष्टिकोनातील मर्यादा दिसून येतात. मुंबईचा इतिहास आणि सामाजिक बांधणी समजून घेतल्याशिवाय अशी विधाने करणे योग्य नाही. मुंबई हा महाराष्ट्राचा अविभाज्य भाग आहे, पण तिचा गुजरातशी एक ऐतिहासिक आणि आर्थिक संबंधही आहे. शतकानुशतके मराठी आणि गुजराती समुदायांनी एकत्र येऊन मुंबई उभारली आहे. या दोघांच्या मेहनतीमुळे हे शहर आज आर्थिक राजधानी बनले आहे. मुंबई हे महाराष्ट्राचे हृदय आहे, पण त्याच वेळी ती भारताच्या सर्व भागांशी जोडलेली आहे. राज ठाकरेंनी हे समजून घेतले पाहिजे, असा सल्लाही त्यांनी दिला.

राज ठाकरेंवर आठवलेचा निशाणा

आठवले यांनी राज ठाकरेंच्या भाषणशैलीवर टीका करताना राज ठाकरे यांना व्यंग्यात्मक भाष्य करण्याची आणि लक्षवेधी भाषणे देण्याची कला अवगत आहे, पण यातून महाराष्ट्राला काही ठोस परिणाम मिळालेले नाहीत. जर त्यांना खरोखर महाराष्ट्राच्या भल्यासाठी काही करायचे असेल, तर त्यांनी बहुजन विकास, शिक्षण सुधारणा आणि सामाजिक न्याय अशा क्षेत्रांमध्ये काम करावे. केवळ घोषणा देऊन आणि वाद निर्माण करून महाराष्ट्राचे नेतृत्व करता येत नाही.

आपण सरकार असल्याच्या थाटात वागू नये

पुणे : पुण्यातील ऐतिहासिक वास्तू शनिवार वाड्याच्या आवारातील नमाज पठणावरून झालेल्या वादात विधान परिषदेच्या उपसभापती नीलम गोंन्डे यांनी भाजप खासदार मेधा कुलकर्णी यांना थेट लक्ष्य केले आहे. पुरातत्व विभागाने संरक्षित केलेल्या शनिवार वाड्याच्या नियमांचे उल्लंघन झाले असल्यास, तिथे स्थानिक प्रशासन आहे. त्यामुळे 'इतर कोणीही आपण सरकार आहोत, या थाटात वागू नये,' असा सणसणीत टोला गोन्डे यांनी मेधा कुलकर्णी यांना लगावला.

शनिवार वाड्यात काही मुस्लिम महिलांनी नमाज पठण केल्याचा एक व्हिडिओ सोशल मीडियावर व्हायरल झाला. रविवारी याच पार्श्वभूमीवर खासदार मेधा कुलकर्णी आणि हिंदुत्ववादी संघटनांनी वाड्याबाहेर जोरदार निदर्शने केली. मेधा कुलकर्णींनी नमाज पठण झालेल्या ठिकाणी जाऊन शिववंदना करण्याचा आणि तिथे गोमूत्र शिंपडण्याचा आग्रह धरला होता. मात्र, पोलिसांनी त्यांना मज्जाव केल्याने त्या आक्रमक झाल्या. आता यावरून नीलम गोन्डे यांनी मेधा कुलकर्णींना सुनावले आहे.

शनिवार वाडा ही पुरातत्व विभागाने संरक्षित केलेली वास्तू आहे. त्याचे काही नियम आहे. या नियमांचे पालन झाले पाहिजे. काही नियम मोडले असतील तर राज्य सरकार, पोलिस आयुक्त, जिल्हाधिकारी अस्तित्वात आहेत. त्यामुळे कोणीही आपण सरकार आहोत, या थाटात वागू नये, असा टोला नीलम गोन्डे यांनी मेधा कुलकर्णी यांना लगावला.

रात्री संस्कृतीतील प्रमुख सणांपैकी दिवाळी हा प्रमुख सण आहे. साधारण हा सण पाच ते सहा दिवसांचा असतो. दिवाळसणाची चाहूल ही वसुबारसपासून लागते. दुसरा दिवस म्हणजे धनत्रयोदशी. तिसरा दिवस हा नरक चतुर्दशी म्हणून ओळखला जातो. चौथा दिवस हा लक्ष्मी-कुबेराच्या पूजनाचा असतो. या दिवशी लक्ष्मी कुबेर या देवतेचे पूजन केले जाते. धन हे लक्ष्मीचे प्रतीक मानल्या जाते. अर्थात पैसा केवळ हे गरज भागवण्याचे साधन असले, तरी घरात सुख-समृद्धी नांदे.यासाठी लक्ष्मी-कुबेराचे पूजन केले जाते. दिवाळी सणातील पाचवा दिवस हा दीपावली पाडवा व बलिप्रतिपदा म्हणून साजरा केला जातो. यातील दीपावली पाडवा पती-पत्नीच्या प्रेमाचे प्रतीक आहे, तर बलिप्रतिपदा हा शेतकरी राजांच्या उदार व समर्पण भावाचे प्रतीक आहे. दिवाळी सणातील अंतिम दिवशी भाऊबीज हा सण साजरा केल्या जातो. या दिवशी बहिण भावाला औक्षण करते. त्याच्या सुखा-समाधानासाठी व दीर्घ आयुष्यासाठी प्रार्थना करते. या सर्व पाच ते सहा दिवसांच्या सणाच्या आनंदमय वातावरणामुळे चव्हकडे प्रसन्नता असते.

या दिवाळी सणाला संपूर्ण महाराष्ट्राबरोबर भारतातील शाळा- महाविद्यालयांना सुद्धा असतात.शिक्षणानुरूप साधारण दहा ते पंधरा दिवसांच्या या सुद्ध्यामध्ये मुले खूप धमाल करतात. मात्र गावाकडे आमच्या काळात काही अंशी वेगळी परिस्थिती होती.

प्रथम सत्र परीक्षा झाली की,आम्ही मुलं शेतात कामाला जायचो. हा काळ म्हणजे शेतकऱ्यांच्या सुगीचा काळ म्हणून ओळखला जातो. या काळात सोयाबीन, मका काढणीवर येतात तर झाडावर पिकलेल्या लाग मिरच्या तोडण्याची वेळ असते. त्याचबरोबर कापूस वेवणीचीही वेळ असते. खरीप पिक घेऊन शेतकरी राजा हा रबी

पिक पेरणीच्या तयारीला लागलेला असतो. तर या काळात शेतकरी हे शेतीच्या कामात गुंतलेले असायचे. खरिपातील हंगाम घेऊन रब्तीच्या तयारीला लागलेले असायचे. दिवाळीच्या सुद्ध्या लागलेल्या असायच्या. आमच्याकडे स्वतःची शेती नव्हती.आम्ही भावंडे गल्लीतील मित्रमंडळींसोबत दुसऱ्याच्या शेतात किलो प्रमाणे मिरच्या तोडायला व कापूस वेचला जायचो. गावाकडील शाळेला दिवाळीला मस्तपैकी पंधरा दिवस सुद्धा असायच्या व आमच्या मनाच्या त्यात पाच दिवसअश्या एकूण साधारण वीस दिवसाच्या सुद्ध्या पकडून शाळेला दांडी असायची. सुद्ध्या लागल्याबरोबर दुसऱ्या दिवशी कुणी शेतकऱ्याने बोलवल्यास शेतात मिरच्या तोडायला व कापूस वेचायला कामावर रोण्यास हो म्हणायचो. कारण या कामातून मिळालेल्या पैशातून आम्ही पोरं फटाके, शाळेच्या वस्तू वगैरे घ्यायचो.

मला तर लहानपणापासून शालेय वस्तूंचीच आवड होती.त्यामध्ये विशेषतः छान पेन, चित्रकलेची वही, रंग कामाचे साहित्य, एखादे-दोन छान-छान गोष्टीचे पुस्तके यासाठी हा सर्व खर्च करायचो. कारण मला लहानपणापासून चित्रकला, पुस्तक वाचनाबरोबर शाळेसंबंधी वस्तू खरेदी करण्याची खूप होस होती. अजूनही आहेच. त्यामध्ये विशेषतः डायरी, पेन पुस्तक रंगकामासाठी साहित्य या गोष्टी मला

वस्तूंचीच आवड होती.त्यामध्ये विशेषतः छान पेन, चित्रकलेची वही, रंग कामाचे साहित्य, एखादे-दोन छान-छान गोष्टीचे पुस्तके यासाठी हा सर्व खर्च करायचो. कारण मला लहानपणापासून चित्रकला, पुस्तक वाचनाबरोबर शाळेसंबंधी वस्तू खरेदी करण्याची खूप होस होती. अजूनही आहेच. त्यामध्ये विशेषतः डायरी, पेन पुस्तक रंगकामासाठी साहित्य या गोष्टी मला

वस्तूंचीच आवड होती.त्यामध्ये विशेषतः छान पेन, चित्रकलेची वही, रंग कामाचे साहित्य, एखादे-दोन छान-छान गोष्टीचे पुस्तके यासाठी हा सर्व खर्च करायचो. कारण मला लहानपणापासून चित्रकला, पुस्तक वाचनाबरोबर शाळेसंबंधी वस्तू खरेदी करण्याची खूप होस होती. अजूनही आहेच. त्यामध्ये विशेषतः डायरी, पेन पुस्तक रंगकामासाठी साहित्य या गोष्टी मला

वस्तूंचीच आवड होती.त्यामध्ये विशेषतः छान पेन, चित्रकलेची वही, रंग कामाचे साहित्य, एखादे-दोन छान-छान गोष्टीचे पुस्तके यासाठी हा सर्व खर्च करायचो. कारण मला लहानपणापासून चित्रकला, पुस्तक वाचनाबरोबर शाळेसंबंधी वस्तू खरेदी करण्याची खूप होस होती. अजूनही आहेच. त्यामध्ये विशेषतः डायरी, पेन पुस्तक रंगकामासाठी साहित्य या गोष्टी मला

वस्तूंचीच आवड होती.त्यामध्ये विशेषतः छान पेन, चित्रकलेची वही, रंग कामाचे साहित्य, एखादे-दोन छान-छान गोष्टीचे पुस्तके यासाठी हा सर्व खर्च करायचो. कारण मला लहानपणापासून चित्रकला, पुस्तक वाचनाबरोबर शाळेसंबंधी वस्तू खरेदी करण्याची खूप होस होती. अजूनही आहेच. त्यामध्ये विशेषतः डायरी, पेन पुस्तक रंगकामासाठी साहित्य या गोष्टी मला

वस्तूंचीच आवड होती.त्यामध्ये विशेषतः छान पेन, चित्रकलेची वही, रंग कामाचे साहित्य, एखादे-दोन छान-छान गोष्टीचे पुस्तके यासाठी हा सर्व खर्च करायचो. कारण मला लहानपणापासून चित्रकला, पुस्तक वाचनाबरोबर शाळेसंबंधी वस्तू खरेदी करण्याची खूप होस होती. अजूनही आहेच. त्यामध्ये विशेषतः डायरी, पेन पुस्तक रंगकामासाठी साहित्य या गोष्टी मला

वस्तूंचीच आवड होती.त्यामध्ये विशेषतः छान पेन, चित्रकलेची वही, रंग कामाचे साहित्य, एखादे-दोन छान-छान गोष्टीचे पुस्तके यासाठी हा सर्व खर्च करायचो. कारण मला लहानपणापासून चित्रकला, पुस्तक वाचनाबरोबर शाळेसंबंधी वस्तू खरेदी करण्याची खूप होस होती. अजूनही आहेच. त्यामध्ये विशेषतः डायरी, पेन पुस्तक रंगकामासाठी साहित्य या गोष्टी मला

स्थानिक निवडणुकांपूर्वी महायुतीत खदखद

■ **महासागर प्रतिनिधी, मुंबई, दि. २० :** राज्यात आगामी स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकांची रणधुमाळी सुरू होण्याआधीच महायुतीमध्ये तणावाचे वातावरण निर्माण झाले आहे. सत्ताधारी आघाडीतच आता कुरघोडी सुरू असून, विशेषतः भाजपकडून शिंदे गटावर दबाव टाकण्याचे प्रयत्न सुरू असून, आमचे अस्तित्व संपवण्याचा प्रयत्न सुरू असल्याची तक्रार शिवसेना शिंदे गटातील नेत्यांकडून करण्यात येत आहे.

शिवसेना नेते आणि खासदार डॉ. श्रीकांत शिंदे यांच्या उपस्थितीत नुकत्याच पार पडलेल्या एका महत्वाच्या बैठकीत पक्षांतर्गत नाराजीचा सूर ठळकपणे उमटला.

सूत्रांच्या माहितीनुसार, या बैठकीत आगामी निवडणुकांमध्ये स्वबळावर लढण्याचा विचार पुढे आला. नाशिक, नागपूर, अमरावती आणि औरंगाबाद या विभागातील स्थानिक पदाधिकाऱ्यांनी भाजपसोबत युतीच्या ऐवजी स्वतंत्रपणे निवडणूक लढवण्याची इच्छा व्यक्त केली. या बैठकीत सहभागी झालेल्या आमदार आणि पदाधिकाऱ्यांनी भाजप आणि अजित

मित्रपक्षांकडून अस्तित्व संपवण्याचे प्रयत्न : शिंदे गटाच्या बैठकीत पदाधिकाऱ्यांची तक्रार

पवारांची राष्ट्रवादी काँग्रेस या मित्रपक्षांवर युतीधर्म न पाळण्याचा आरोप केला. काही ठिकाणी भाजपकडून शिंदे गटाच्या विरोधकांना प्रवेश दिला जात असल्याचे सांगितले गेले. नंदुरबारमधील शिवसेना आमदाराने तर शिवसेनेचाच माजी जिल्हाप्रमुख भाजपसाठी काम करत

पक्षांकडून स्वतंत्र मोर्चेबांधणी सुरू असल्याचे चित्र आहे. ठाण्याचे आमदार संजय केळकर, नवी मुंबईतील नेते गणेश नाईक यांच्यासारख्या भाजप नेत्यांच्या अलिकडच्या वक्तव्यांमधून स्वतंत्र निवडणुकीच्या तयारीचे संकेत मिळत आहेत. त्यामुळे शिंदे गटातही हास्वबळावर लढायचेहे हे ठरवून आवश्यक ती पावले उचलली जात आहेत. मात्र, महायुतीतील तणाव आणि स्थानिक सरावरील वाद हे संपूर्ण आघाडीच्या एकतेवरच प्रश्नचिन्ह निर्माण करत आहेत.

या सर्व पार्श्वभूमीवर, महायुती टिकवायची असेल तर केवळ समन्वय समित्यांच्या बैठका उपयोगी पडणार नाहीत, असे स्पष्टपणे बैठकीत सांगण्यात आले. युतीतील तीनही प्रमुख पक्षांच्या वरिष्ठ नेत्यांनी थेट संवाद साधून मार्ग काढावा, अन्यथा महायुतीच्या एकसंधपणावर गंदात येऊ शकते आणि त्याचा थेट फायदा विरोधकांना होईल, अशी भावनाही अनेक पदाधिकाऱ्यांनी व्यक्त केली.

ना केंद्राचे पथक ना एनडीआरएफचा निधी

■ **महासागर प्रतिनिधी, मुंबई, दि. २० :** राष्ट्रवादी काँग्रेस शरदचंद्र पवार पक्षाचे आमदार रोहित पवार यांनी मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्यावर एसडीआरएफचा निधी मुद्दाम एनडीआरएफचा दाखवल्याचा आरोप केला आहे. मुख्यमंत्र्यांनी केंद्रीय गृहमंत्री अमित शहांना पत्र देऊन २०-२५ दिवस झालेत, तर पंतप्रधान मोदींना मुंबईत येऊन १०-१५ दिवस झालेत. पण एनडीआरएफचा एक रुपयाही महाराष्ट्राला मिळाला नाही, असे ते म्हणालेत.

महाराष्ट्रात यंदा भयंकर अतिवृष्टी झाली. यामुळे महाराष्ट्रातील बहुतांश जिल्ह्यांतील विशेषतः मराठवाड्यातील सर्वच पीकवाणी वाहून गेली आहे. शेतकऱ्यांना सरकारकडून मदतीची आस आहे. पण सरकारने अद्यापही त्यांना हवी तशी मदत केली नाही. मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी रविवारी केंद्राने एनडीआरएफचा दुसरा अग्रिम हप्ता म्हणून आणखी १५६६.४० कोटी रुपयांचा निधी मंजूर केल्याचे सांगितले होते.

तसेच या प्रकरणी पंतप्रधा नरेंद्र मोदी व केंद्रीय

गृहमंत्री अमित शहा यांचे आभारही मानले होते. पण आता आमदार रोहित पवार यांनी हा एनडीआरएफचा नव्हे तर एसडीआरएफचा निधी असल्याचा दावा करत मुख्यमंत्र्यांनाच तोंडघशी पाडण्याचा प्रयत्न केला आहे. रोहित पवार याविषयी म्हणाले की, फडणवीस साहेब, आपल्याला कोणीतरी चुकीची माहिती दिली असावी. केंद्र सरकारने दिलेली ही रक्कम ठळकच नसून रक्कम ही आहे. रक्कममध्ये केंद्र सरकारचा जो हिस्सा असतो तो केंद्र सरकारने दिला आहे, तो केंद्र सरकारला द्यावाच लागतो, त्यात काही विशेष नाही.

एनडीआरएफचा विशेष पदवीसाठी राज्याने प्रस्ताव दिल्यानंतर केंद्रीय मन्त्रालयाने तो मान्यता देऊन देण्यात आला आहे. त्यानंतर केंद्रीय गृहमंत्री अध्यक्ष असलेली कमिटी निर्णय घेते किंवा कधीकधी आपत्तीचे स्वरूप बघून सुद्धा पथक येण्याआधी अँडव्हॉन्समध्ये एनडीआरएफमधून निधी दिला जातो. पण दुर्दैवाने महाराष्ट्रात ना केंद्राचे पथक आले ना अँडव्हॉन्समध्ये एनडीआरएफचा निधी आला. ही धुळफेक असल्याचे ते म्हणाले.

जैन बोर्डिंग भूखंड विक्री व्यवहाराला स्थगिती, धर्मादाय आयुक्तांचा निर्णय

■ **वृत्तसंस्था, पुणे, दि. २० :** पुण्यातील शिवाजीनगरमधील ऐतिहासिक एचएनडी जैन बोर्डिंग हाऊसच्या जागा विक्रीविरोधात सुरू असलेल्या लढ्याला मोठे न्यायालयीन बळ मिळाले आहे. मुंबई येथील धर्मादाय आयुक्तालयात आज, २० ऑक्टोबर रोजी या प्रकरणाची तातडीची सुनावणी पार पडली. धर्मादाय आयुक्त अमोघ कोलटो यांनी या प्रकरणात स्टेट्स को म्हणजेच सद्यस्थितीत कायम ठेवण्याचा आदेश दिला आहे.

त्यामुळे संबंधित जागेची विक्री तत्काळ थांबवण्यात आली असून, जैन समाजाच्या संघपालां मोठा दिलासा मिळाला आहे. शिवाजीनगर येथील जैन बोर्डिंग हॉस्टेलची स्थापना १९५८ साली हिराचंद नेमचंद दोषी यांनी केली होती. येथे श्वेतांबर व दिगंबर जैन विद्यार्थ्यांसाठी स्वतंत्र वसतिगृह आहेत. अलीकडे या जागेवर नव्याने विकास करण्याच्या हेतूने काही विश्वस्तानी पुढाकार घेतला. मात्र, समाजातील अनेक सदस्यांनी या निर्णयाला तीव्र

विरोध केला. त्यानंतर, ही जागा परस्पर विकली गेल्याचा आरोप समाजातून करण्यात आला आहे. या व्यवहारात नियम व कायद्यांचे उल्लंघन करून पुण्याच्या धर्मादाय आयुक्तांनी जागा विक्रीला मंजुरी दिल्याचा आरोप करण्यात आला. शिवाय, या विक्रीप्रकरणात गोखले कन्स्ट्रक्शन कंपनीचा समावेश असून, या कंपनीचे संबंध खासदार मुरलीधर मोहोळ यांच्याशी असल्याचेही आरोप केले जात आहेत.

जैन बोर्डिंगच्या जमीन विक्रीविरोधातील याचिकेवर आज मुंबईत धर्मादाय आयुक्तांसमोर सुनावणी पार पडली. याचिकाकर्त्यांच्या वतीने अॅड. योगेश पांडे यांनी कायदेशीर पुरावे आणि भक्कम युक्तिवादसह वाजू मांडली. लक्ष्मीकांत खांबिया, अक्षय जैन यांच्यासह समाजाचे अनेक प्रतिनिधी या सुनावणीसाठी उपस्थित होते. संपूर्ण समाजाचे लक्ष लागलेल्या या सुनावणीत न्यायालयाने स्टेट्सको आदेश दिला आहे.

दिवाळी गावाकडची....!

पिक पेरणीच्या तयारीला लागलेला असतो. तर या काळात शेतकरी हे शेतीच्या कामात गुंतलेले असायचे. खरिपातील हंगाम घेऊन रब्तीच्या तयारीला लागलेले असायचे. दिवाळीच्या सुद्ध्या लागलेल्या असायच्या. आमच्याकडे स्वतःची शेती नव्हती.आम्ही भावंडे गल्लीतील मित्रमंडळींसोबत दुसऱ्याच्या शेतात किलो प्रमाणे मिरच्या तोडायला व कापूस वेचला जायचो. गावाकडील शाळेला दिवाळीला मस्तपैकी पंधरा दिवस सुद्धा असायच्या व आमच्या मनाच्या त्यात पाच दिवसअश्या एकूण साधारण वीस दिवसाच्या सुद्ध्या पकडून शाळेला दांडी असायची. सुद्ध्या लागल्याबरोबर दुसऱ्या दिवशी कुणी शेतकऱ्याने बोलवल्यास शेतात मिरच्या तोडायला व कापूस वेचायला कामावर रोण्यास हो म्हणायचो. कारण या कामातून मिळालेल्या पैशातून आम्ही पोरं फटाके, शाळेच्या वस्तू वगैरे घ्यायचो.

मला तर लहानपणापासून शालेय वस्तूंचीच आवड होती.त्यामध्ये विशेषतः छान पेन, चित्रकलेची वही, रंग कामाचे साहित्य, एखादे-दोन छान-छान गोष्टीचे पुस्तके यासाठी हा सर्व खर्च करायचो. कारण मला लहानपणापासून चित्रकला, पुस्तक वाचनाबरोबर शाळेसंबंधी वस्तू खरेदी करण्याची खूप होस होती. अजूनही आहेच. त्यामध्ये विशेषतः डायरी, पेन पुस्तक रंगकामासाठी साहित्य या गोष्टी मला

वयोगटातील मुलांकडून साधारण तीस ते पस्तीस किलोपर्यंत मिर्च्या तोडून व्हायच्या. संध्याकाळी शेतमालक तोडलेल्या मिरच्यांची पोटडी वजन काढायला टांगून वजन करायचे. कागदावर नाव लिहून नोंद ठेवायचे. साधारण एक रुपया किलो प्रमाणे प्रमाणे तोडायची मजुरीअसायची. म्हणजेच तीस ते पस्तीस रुपये रोज त्या काळात आम्ही शेतात काम करून कमवायचो.

दिवाळीच्या या पंधरा ते वीस दिवसाच्या सुद्ध्यांमध्ये जवळपास दहा ते बारा दिवस कामाला गेल्यावर साधारण साडेचारशे ते पाचशे रुपये कमवायचो. चारशे ते पाचशे रुपये म्हणजे आमच्यासाठी खूप होते. एका आठवड्याचे किंवा साधारण दोन आठवड्याचे हे बाजाराच्या दिवशी जेन झालेले पैसे आम्ही मुलं एका डब्यात ठेवायचो.

दिवाळी जवळ आली की, आवडीच्या वस्तू खरेदी करायचो. खेड्यातील हे जीवन म्हणजे गोरगरीब लोकांच्या जीवन जगण्याच्या कसोटीतील क्षणांचा चित्रपट असतो.अनेक अडचणी असूनही आनंदाने कसे जगावे? खेड्यातील माणूस यातील एक कलाकार म्हणून महत्वाची भूमिका निभावत असतो. जरी त्याची नोंद नसली तरी, मात्र ज्याने हे क्षण अनुभवले तो त्या कथेतील नक्कीच हिरो असतो.

विशेषतः गावाकडील माझा शेतकरी राजा. हा दिवाळसणासारख्या या प्रमुख सणांमध्ये सुद्धा शेतात राब-राब राबत असतो. केवळ सर्वांच्या मुन्नी घास यावा. यासाठी तो सदैव झटत असतो. येणाऱ्या अस्समानी, सुलतानी संकटांच्या सामना करत. तो खंबीर उभा असतो. एखाद्या पर्वतासारखा.ऊन, वारा पाऊस सर्व काही सुख-दुःख सहन करत जगत असतो.

दिवाळसणातील वसुबारसच्या पहिल्या दिवसापासून लागलेली चाहूल ते भाऊबीज या दरम्यान शाळेला लागलेल्या पंधरा ते वीस दिवसाच्या सुद्ध्यात वावरात जाऊन जमवलेल्या पैशातून आवडीच्या वस्तू खरेदी

करायचो. काहीजण घरातील गरजेच्या वस्तूसाठी हातभार लावायचे. बाबा आमच्यासाठी कपडेलते घ्यायचे. आई गोडघोड असे फराळाचं बनवायची. त्यामध्ये चकली, चिवडा, शेव बेसनाचे लाडू, रव्याचे लाडू शंकरपाळे, करंजी वगैरे असे पदार्थ असायचे.

मित्रमंडळी एकमेकांना फराळाला बोलवायचे. यातून गाठीभेटी व्हायच्या. परिस्थिती लक्षात घेऊन काही वडिलधारे मंडळींनी नवीन कपडे खरेदी केले नाही तरी त्यांना स्वच्छ धुऊन प्रेस मारून घालायचे.मात्र कधी त्याचे दुःख मानले नाही. मर्यादित गरजा होत्या.मात्र त्यातही जगण्यात खूप आनंद होता. गावाकडील लोकांचं जगणं व जरश्या आहे तरश्या परिस्थितीत आनंद मानून सण साजरे करण्यात खूप मोठे गूढ आणि समर्पण सुद्धा होते.

गावाकडील लोक सुखी, समाधानी व आनंदी आहेत. त्यांना डिजिटल लाईफ म्हणजे गोरगरीब लोकांच्या जीवन जगण्याच्या कसोटीतील क्षणांचा चित्रपट असतो.अनेक अडचणी असूनही आनंदाने कसे जगावे? खेड्यातील माणूस यातील एक कलाकार म्हणून महत्वाची भूमिका निभावत असतो. जरी त्याची नोंद नसली तरी, मात्र ज्याने हे क्षण अनुभवले तो त्या कथेतील नक्कीच हिरो असतो.

विशेषतः गावाकडील माझा शेतकरी राजा. हा दिवाळसणासारख्या या प्रमुख सणांमध्ये सुद्धा शेतात राब-राब राबत असतो. केवळ सर्वांच्या मुन्नी घास यावा. यासाठी तो सदैव झटत असतो. येणाऱ्या अस्समानी, सुलतानी संकटांच्या सामना करत. तो खंबीर उभा असतो. एखाद्या पर्वतासारखा.ऊन, वारा पाऊस सर्व काही सुख-दुःख सहन करत जगत असतो.

दिवाळसणातील वसुबारसच्या पहिल्या दिवसापासून लागलेली चाहूल ते भाऊबीज या दरम्यान शाळेला लागलेल्या पंधरा ते वीस दिवसाच्या सुद्ध्यात वावरात जाऊन जमवलेल्या पैशातून आवडीच्या वस्तू खरेदी

दिपमालिका दारोदारी

दि-वाळीच्या दिवसात दिवे लावू अंगणात ।

प-रसात झाडांवर विद्युत् काजवा बागेत ।

मा-ळ फुलांची सजवू । लक्ष्मी श्रीहरी वसवू ।

लि-न होऊ भक्ती भावे । लक्ष्मीकलशा सजवू ।

को-ज्यांची झगमग । जिंकडे तिकडे लगबग ।

दा-री रांगोळी काढूया । अंगण रंगवुनिथा ।

रो-षणाई लाल निळी । हिरवे फुले पिक्की ।

दा-री उधळू उल्लासे । प्रेमातले हर्षोल्हासे ।

री-त चालवू फुलवू । फटाके छान उडवू ।

रचनाकार : स्वर्चैतन्य डॉ. मिलिंद इंद्रकर (मनवा) नागपूर. ९५५२६०७६४६

बापू, यदा कदाचित स्वर्गातून तुम्ही पृथ्वीवर आलात, तर आम्हाला सगळ्यांना तुम्ही माफ कराच. कारण तुमचं नाव घेण्याची ज्यांची लायकी नाही, त्यांनी उठाव आणि तुमच्याबद्दल काहीही बोलवं. त्यामुळे आम्हालाच आमची लाज वाटते. मूर्खांच्या सानिध्यात राहणाऱ्यांना मूर्खच म्हटलं जातं, मग गाढवाच्या सानिध्यात राहणाऱ्यांना काय म्हणणार? सरकार मुझसे डरती है, दाऊद इब्राहिम मुझसे डरता है, असा दावा करणारा कुणीतरी विद्वान (?) सरकारच्या आशीर्वादाने काहीही बोलतो आणि सरकार त्याला संरक्षण देते, हेच या जनतेचं दुर्भाग्य समजावे लागेल. मी ह्याएन्काऊंटर होण्याच्या टप्प्यावर होतो, असं म्हणणाऱ्याचा खरोखरच 'एन्काऊंटर' झाला असता, तर आज महात्मा गांधीबद्दल इतके वाईट उद्गार कोणी काढलेच नसते. स्वतःचा डीएनए डाकूच्या खानदानीतला असताना व त्याची कडवुली खुलेआम दिल्यानंतर इतरांचा डीएनए तपासायची या विद्वानाला गरजच काय? महात्मा गांधींची हत्या करणाऱ्या नथुराम गोडसे, धर्मवीर आनंद दिघे व एकनाथ शिंदे यांचा डीएनए सारखाच असल्याचा दावा उपमुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांना मान्य आहे का? हे त्यांनी एकदा तरी जाहीर करावे. तसं जर नसेल तर कायद्याचं अगाध ज्ञान (?) असलेल्या गुणरज सदावर्ते नामक वैचारिक कफलकाला सरकार म्हणून शिंदे काय सजा देणार? कुणाची तुलना कुणाबरोबर करावी याची जर अवकल नसेल तर सरकारने देखील अशा वैचारिक देवळखोरांना का सांभाळवे? जो माणूस महात्मा गांधींच्या खुन्याला 'पंडित' उपाधी लावून बोलतो, ते भाजपला, संधाला मान्य जरी असले तरी एकनाथ शिंदेंना ते कसे काय मान्य आहे? त्याचा खुलासा त्यांनी केला नाही तर शिंदेंची सेना भाजपमध्ये विलीन करायला काहीही हरकत नाही.स्वर्गवासी आनंद दिघे नथुराम गोडसेला मानत होते. उपमुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे आनंद दिघे यांना मानतात. याचाच अर्थ या तिघांचाही डीएनए सारखाच आहे, असा दावा गुणरज सदावर्ते करतात. पण हा दावा शिंदेंनी अद्यापही खोडलेला नाही. नथुराम गोडसेंना मानणाऱ्या आनंद दिघेंचा आणि एकनाथ शिंदेंचा डीएनए एक असल्याचे सदावर्ते म्हणाले, तरीही कुणीच काहीही प्रतिक्रिया द्यायची नाही? महात्मा गांधींची हत्या करणाऱ्या व्यक्तीला पंडित असं ते कसं म्हणू शकता? पण याबाबत जेव्हा या सदावर्तेना विचारण्यात येते, त्यावेळी त्यांच्याकडून आलेली उत्तरे डोक्याला हात लावणारीच असतात. दुर्लक्ष करावे तर समाजामध्ये चुकीचा संदेश जातो. त्यामुळे सरकारनेच एकदा या महाशयांचा योग्य तो 'बंदोबस्त' केला तर बरे होईल असे वाटते. अन्यथा अशा लोकांचा बंदोबस्त करणारी यंत्रणा समाजामध्ये असतेच. पण कुणीही कायदा हातात घेऊ नये अशी भूमिका सरकारची असते. एका बाजूला डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे नाव घ्यायचे व दुसऱ्या बाजूला त्यांच्याच विचारांना तिलांजली द्यायची, असा वक्रील सरकारी आश्रयाने समाजामध्ये दुही माजवली. पण सरकार काही करत नाही याचे शल्य जनतेमध्ये मात्र पोहोचले आहे.

बापू, आम्हाला माफ करा ल ना?

गुणरज सदावर्ते हे महाराष्ट्रातील विधित्त आहेत. महाराष्ट्र शासनाने २०१८ साली मराठा समाजाला सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास प्रवर्गातर्गत आरक्षण दिले होते.

मात्र मराठ्यांना दिलेले आरक्षण हे असावैधानिक असल्याची याचिका त्यांनी सर्वोच्च न्यायालयात यशस्वीपणे लढवली. तेव्हापासून ते प्रकाश झोतात आले. अर्थात ही सर्व कामे त्यांच्याकडून करून घेतली जातात, त्याबद्दल सर्व माहिती मराठा आंदोलकांकडे आहे. सदावर्ते यांना पुढे करून अनेकांची बदनामीची मोहीम देखील सुरू झाली आहे.

परंतु ताळतंत्र नसलेल्या सदावर्तेकडून एक दिवस महाराष्ट्रात उद्रेक झाल्याशिवाय राहणार नाही असे बोलले जाते. भारतीय राज्यघटनेवर पीएच.डी केलेले सदावर्ते ज्या पद्धतीने वर्तन करतात, त्यावरून त्या पीएच.डी बदलही चर्चा सुरू झाली आहे. मराठवाड्यातील रमेश पाटील नावाचा एका कार्यकर्त्याने सदावर्तेना त्यांच्याच भाषेत दिलेली उत्तरे समाज माध्यमांमध्ये सतत पसरत असतात. त्यावेळी जो काही संवाद आहे तो ऐकल्यावर सदावर्तेचं 'स्टॅटड' लक्षात येते.

जयंत महाजन
jayantmahajan@gmail.com
मोबा. ९४२०६९१४२०

महात्मा गांधी बदल सतत गरज ओकणाऱ्या सदावर्तेकडून नथुराम गोडसे यांचे सतत कौतुक केले जाते. त्यामुळे एका विशिष्ट वर्गाचं ते लाडके बनले गेले आहे. परंतु त्यांच्या संगतीत असणाऱ्यांवर कधीही बुमरँग होऊ शकते असे

त्यांचे वर्तन असते. मुंबई एसटी बँकेच्या संचालक मंडळ्याच्या बैठकीत काही दिवसांपूर्वी झालेल्या गोंधळांनंतर विकल गुणरज सदावर्ते वादाच्या भोवऱ्यात सापडले होते. सदावर्ते आणि मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांच्या शिवसेना गटातील कार्यकर्त्यांमध्ये झालेल्या वादाचे व्हिडीओ सोशल मीडियावर व्हायरल झाल्यानंतर आता सदावर्ते यांनी महात्मा गांधी, नथुराम गोडसे, एकनाथ शिंदे व आनंद दिघे यांच्याबाबत वादग्रस्त विधान केले आहे.

(कालच्या अंकावरून पुढे)

पाय दुखावला पण हात तर काम करू शकतात ना! म्हणून रामय्याने घरात रोप लावायचं काम चालू ठेवलं. त्याचं काम अजिबात थांबलं नाही.

एका व्यक्तीने आपल्या मुलाच्या लग्नाच्या निमित्ताने रामय्यांच्या कामासाठी मदत म्हणून ५००० रुपये देणगी स्वरूपात दिले. तर तेही रामय्याने वृक्ष लागवडीच्या कामात खर्च केले.

नसा-नसात निसर्ग प्रेम
स्वरूपाच्या ह्या रामय्याला लोकांनी सल्ले दिले की, तू लावलेली झाडे तू विकून पैसे मिळव तुला भरपूर पैसे मिळतील. तर रामय्या म्हणाले, या काळ्या आईच्या पोटातून जन्मणाऱ्या झाडांना मी विकण्यासाठी नाही लावलं.

या झाडांमुळे आपल्या सगळ्यांनाच फायदा होणार आहे. शुद्ध हवा, भरपूर पाऊस आणि पर्यावरणाचा समतोल राखला जाईल, म्हणून मी ही झाडं लावलीत.रामय्यांचे म्हणणे आहे की, निसर्ग आपण न मागता आपल्याला उपयोगी पडणाऱ्या सगळ्या झाडांची निर्मिती करतो. आपल्याला चांगली फळे फुले देतो. तर मग आपले कर्तव्य आहे की आपण निसर्गाचे रक्षण केलेच पाहिजे.

पुढे ते असेही म्हणतात की,तुम्ही तुमच्या मुलांना फक्त फळे खायला देऊ नका. त्यांना त्या झाडाचे रोप आणून द्या आणि लावायला सांगा. त्याची निगा

राखायला शिकवा. म्हणजे मुले मोठी झाल्यानंतर त्यांना त्याच झाडाची गोड फळे चाखता येतील. त्यातला आनंद काही वेगळ्याच असेल.

आज जी लहान मुलं आहेत तीच उद्याचे नागरिक होणार आहेत. मग लहानपणीच त्यांना निसर्गाचें ज्ञान द्या म्हणजे मोठेपणी त्यांना आनंद मिळेल. निसर्गाबद्दल प्रेम वाटेल.

ते म्हणाले होते, मी सरकारलाच सांगणार आहे की तुम्ही सरकारी जमिनीत रक्तचंदनाची झाडे लावून ती मोठी झाल्यावर सरकारतर्फेच लिलावाच्या पद्धतीने विका. म्हणजे तुम्हाला भरपूर पैसे मिळतील.

ही रामय्यांची सूचना सरकारने मान्य देखील केली. रामय्याची आपल्या कामावर निष्ठा आहे. त्यांनी केलेल्या कामाचे फळ आता सगळ्यांकडून त्यांना मिळायला लागले आहे. लोक आता त्यांच्या कामाची वाहवा करायला लागले आहेत. त्यांना आपोआपच नावलौकिक मिळायला लागला आहे.

काही राज्यस्तरीय सरकारी पुरस्कारांसाठी त्यांना २०१७ साली भारत सरकारकडून पद्मश्री पुरस्कार ही मिळाला आहे.प्रसिद्धीची अपा नसलेल्या, धनाची लालसा नसलेल्या, पण निसर्गाची समृद्धी सतत वाढत राहो या उत्कट इच्छेने काम करणाऱ्या या अवलीयाला शतशः प्रणाम..!

■ ■ ■

आधुनिक जीवनशैली मुळे व्यस्त झालेली माणसं ही स्वतःच्या संस्कृतीला पर्यायी मार्ग शोधीत सण उत्सव साजरा करताना पूर्वाजांनी लावलेली परंपरा यामागचा शास्त्रीय दृष्टिकोन तसेच महत्त्व विसरून सण साजरा करतांना ट्रेंड प्रमाणे बदलत उत्सव साजरा करतो.

ही भारतीय संस्कृती विसरून पाश्चात्य विचारांचे अनुकरण करणे कितीपत योग्य आहे? हा प्रत्येकाचा प्रश्न जरी असला तरी दिवाळी सारख्या प्रकाशमय पर्वांवर एकजूट होऊन त्यातून आनंदाची देवाणघेवाण, एकोपा, सहयोग, प्रेम, वैचारिक फराळ दिवाळी अंकाचं, भेटीघाटीचा उत्साह, सुट्टीचा आनंद, भावंडात असणार प्रेम,खेरीदीचा आनंद, ही जगण्याची मज्जा भारतीय संस्कृती आपणास देते.

दिवाळी म्हटलं की आनंद, उत्साह, ऊर्जा, उमेद, अन दीपोत्सव सर्वत्र आनंद खाण्याची चंगळ, नवीन कपडे खरेदी, व बरच काही ...ज्या सणाची आपण वर्षभर वाट पाहतो, काहीही नवीन योजल किंवा घ्यायचं असेल वर्षभर तरी... आपण दिवाळीतचैऊ म्हणून ती वेळ हाणून नेतो ...थोडक्यांत आपल्या इच्छा पूर्ण करणारा सण म्हणजे दिवाळी....

पूर्वी दिवाळी की वाट पाहणारी आपण सर्व नियोजन करून दिवाळी साजरी करण्यासाठी वेळ, परिश्रम, यांचा वाटा असायचा. दिवाळीपूर्वी घरातील साफसफाई करतांना अडगळीत पडलेल्या वस्तू आठवणी सांगून व्यवस्थित ठेवत असत. तेव्हा कमी मिळकतीत सर्वांच्या गरजा पूर्ण करून उरलेल्या पैशाची जी बचत व्हायची ती साठवून वर्षांतील दिवाळी व्हायची. मोजक्या पैशात घराची साफसफाई, रंगरंगोटी, कपडे, वस्तू, किराणा सजावटीचे सामान खरेदीची लागवग व्हायची.

कमी पैसा कमी गरजा व काटकसर नियोजनातून मिळालेली प्रत्येक वस्तू आनंद देणारी होती. आज पैसा आहे पण त्या काटकसर दिवाळीची आठवण झाल्याशिवाय राहत नाही, खर्चाचा खरा हिशोब ठेवणारी ती रुपयांची किंमत ह्या ऑनलाईन जमान्यात हेत नाही.

दीपोत्सव स्नेहपूर्ण आनंदाचा !

खिशात दमडी असल्याशिवाय काही घेण्याची हिम्मत नव्हती. आपण जाणीवपूर्वक रांगोळी पासून तर तोरण, दिवे, झाडू पर्यंत प्रत्येक गोष्ट ही ऑनलाईन खरेदीतून विकतघेतो आपल्या आसपासची काही मंडळी छोट्या छोट्या, घरगुती वापरातील गोष्टी फुटपाथ वर विक्रीसाठी बसून सकाळ पासून तर सायंकाळ पर्यंत दोन पैसे कमवून दोन वेळेचे पोट भरण्यासाठी धडपड करीत असतात त्यांना काही श्रीमंत होण्याची ओढ नसते फक्त मिळालेली मिळकत व धडपड ही जगण्याचा उद्देश असते

आता ह्या धावपळीच्या जीवनात वेळेअभावी घरातील साफसफाई ही कामवाली बाई पासून सुरू होऊनकत्यां घराची मालकीण ऑनलाईन शॉपिंगच्या प्लॅटफॉर्मवर खरेदी साठी आपला नसणारा वेळ ह्या मोबाईलवर घालवून ऑफरच्या विळख्यात फसलेली असते.

घरात पूर्वी दिवाळी साठी खास घरगुती उटणे तयार करणारी मंडळी आता ऑनलाईन बाजार खरेदी करून घेतात कपडे दिवे, किराणा, सजावट साहित्य, फराळ हे सर्व ऑनलाईन खरेदी करणारे आपण सर्व कधी काळी प्रत्येकाच्या आवडी निवडीप्रमाणे चव जपणारे घरगुती पदार्थ तयार करून प्रेमाने एकमेकांच्या घरी देवाणघेवाण करून आनंदाचा फराळ वर्षभराच्या स्नेहासाठी पुरेसा असतो तोही आता बाजारातील मिठाईच्या बॉक्स ने दुरावला आहे

दिवाळीचा आनंद व्यक्त करताना परिभाषा ही बदलल्या पूर्वी मातीची पणती व त्यांची झगमगाट ही मोहन टाकायची एक पणती ती कुंभाराच्या तालमीत घडलेली व प्रत्येकाच्या आयुष्यात तेजोमय करणारी ती पणती तिमिरातुनी ती ताकाडे नेणारी आज कृत्रिम, मेणाच्या, शोभेभ्या, चार्जिन वस्तूमुळे दबली आहे सर्वत्र झगमगाट फक्त चायनीज लॉयटिंग व कृत्रिम दिव्यांचाच असतो. तसेच तोरण व फुलेही कृत्रिम, रांगोळी ही स्टिकरची, फटाक्यांची आतिथ्यबाजी ही निव्वळ देखाव्याचा भाग. श्रीमंतीचें प्रदर्शन करणारे मात्र झेंडूची फुले, तोरण, रांगोळी, पणत्या, लाह्या बत्ताशे, झाडू , आकाशदिवे घेतांना फुटपाथवर भाव करून वस्तु कवडीमोल मिळव्यात यासाठी बोली लावतात. हीच का ती श्रीमंती....! ऑनलाईन घरेदी करताना कुठल्याही मर्यादा न पाळता वस्तु विकत घेऊन स्थानिक विक्रेते छोटे दुकानदार यांना डावलून आपला उद्देश सार्थ जरी करित असलो तरी सामाजिक विषमता निर्माण होत आहे.

दिवाळी प्रकाशपर्व साजरे करताना वर्षभरात जोडलेली माणसं मग रोजचा भाजीवाला पासून तर कचरेवाला पर्यंत, दुकानदार, सहकारी, मित्र, नातेवाईक यांच्य पर्यंत स्नेह वाढविणारा आनंदाचे , प्रेमाचे, सहयोगाचे नाते जोळसणारा खरा आनंद उत्सव आहे.

दिवाळी साजरा करणारा संकल्प :- घरगुती सजावट साहित्य हे फुटपाथवर बसणाऱ्या

छोट्या विक्रेत्याकडून घ्यावीत . आनंदाचा दीप तळागाळातील गरजू लोकांसोबत लावून त्यांना प्रेमाचा सहवास, फराळ, गरजेच्या वस्तु देऊन साजरा करूया.

एक दिवा ह्या आपल्या अवतीभवती असणाऱ्या अनाथ अपंग, आश्रमात, वृद्धाश्रम येथे भेट देऊन मदतीचा नंदादीप लावून उजळूया. फटाके फोडण्यापेक्षा त्या पैशात गरजू लोकांना मदत करून आनंद प्रकाशित करा. फराळ विकत घेतांना गृह उद्योग यांच्या कडून घ्यावा म्हणजे बचतगट, यांचे सक्षमीकरण होईल व जगण्याची उमेद निर्माण होईल इथे ऑफरचा खेळ नसला तरी पैसे कमविण्यासाठी आपण त्यांना ऑफर देऊ शकू.

जुनी कपडे ,साहित्य, पुस्तके हे रद्दीत विकल्या पेक्षा गरजू होतकरू, लोकांना मोफत द्या. मातीचे दिवे, कागदी आकाश कंदील हे सर्व स्थानिक बाजारातील लहान विक्रेते यांच्या कडून घेतांना अपंग व्यक्तीच्या कडून खरेदीला प्राधान्य द्या खरेदी मॉल शॉपिंग प्लॅटफॉर्म वरून करण्याऐवजी विविध दुकानातून माल घेऊन त्यांच्या हातांना काम द्यावे.

लख्ख प्रकाश करतांना एक तरी दिवा अंधकार असणाऱ्या जागेवर लाऊन आशेचा किरण प्रज्वलित करा. सफाई कर्मी, घरातील कामवाली ,गाई यांनाही आपल्या आनंदात सामाहून घ्या त्यांना या निमित्ताने यथाशक्ती भेटवस्तू, मदत, सन्मान देऊन आनंद दित्युणीत करा. ह्याच खर्चाचा उधळपट्टी न करता ती पुंजी भविष्यातील नियोजनासाठी ठेवा . विविध दुकानातून वस्तु खरेदी करताना भाव न करता फुटपाथवर बसणारी मंडळींच्या आनंदाचे भागीदार व्हा. दोन शब्द प्रेमाचे अन आपुलकीचे देणे हेही प्रकाशमय पर्वाची नांदीच आहे. दिपावळ साजरा करताना कुणाला न दुखवता, प्रत्येकाला आपल्या आनंदात सामील करा म्हणजेच खरा स्नेहपूर्ण दीपोत्सव! शुभ दीपावली!

कार्तिक शुक्ल द्वितीयेला भाऊबीज साजरी केली जाते. भाऊबहिणीच्या प्रेमळ, निर्मळ नात्याचे प्रतीक म्हणजे भाऊबीज!

या दिवशी मृत्यूची देवता यम आपल्या बहीण यमुना हिच्या घरी जेवायला गेला; म्हणून या दिवसाला यमद्वितीया असेही म्हटले जाते. या दिवशी बहीण भावाला ओवाळते आणि त्याच्या दोघार्यांच्यासाठी प्रार्थना करते. भाऊ, बहिणीचे रक्षण करण्याचे वचन देतो. तसेच ओवाळणी म्हणून भेटवस्तू, कपडे, अलंकार देतो.

सहजच मनात विचार येतो की, अशा भेटवस्तूंसोबतच जर भावाने बहिणीला आजच्या काळानुसार आवश्यक असणारी ओवाळणी दिली, तर नक्कीच तिला त्याचा खरा लाभ होईल. कारण आजची स्थिती पाहता कोणतीही स्त्री सुरक्षित नाही. दररोज कुठे ना कुठे स्त्रियांवर बलात्कार, अत्याचार, एकतर्फी प्रेमातून होणारी हत्या अशा

: भाऊबीज : काळानुसार दिलेली ओवाळणी

घटना घडतच आहेत. अशा परिस्थितीत भावाचे कर्तव्य आहे की त्याने बहिणीचे रक्षण करावे. तसेच स्वतःचे रक्षण करण्यासाठी स्वसंरक्षण प्रशिक्षण घेणे गरजेचे आहे, याचे महत्त्व बहिणीला पटवून द्यावे. आज हिंदू तरुणींवरील अजून एक संकट म्हणजे लव्ह जिहाद! लव्ह जिहादच्या जाळ्यात न अडकण्यासाठी धर्मशिक्षण देणे ही काळजी गरज आहे. या पार्श्वभूमीवर लव्ह जिहादविरुद्ध कायदा बनवावा याकरिता महाराष्ट्रात नवरात्रोत्सवाच्या काळात हिंदू जनजागृती समितीने स्वाक्षरी अभियान चालवले. हा अतिशय स्तुत्य उपक्रम होता, ज्याद्वारे व्यापक प्रमाणात समाजात जागृती निर्माण झाली. भाऊबीजेच्या निमित्ताने बहिणीला स्वसंरक्षणार्थ सिद्ध होण्यासाठी प्रोत्साहित व प्रशिक्षित करणे, हीच खऱ्या अर्थाने काळानुसार दिलेली ओवाळणी ठरेल!

■ अॅड. सौ. वैशाली परांजपे, नागपूर.

लक्ष्मीपूजनाचे महत्त्व

लक्ष्मीपूजनाच्या दिवशी वर्षभरातील जमाखर्चाचा हिशोब केला जातो. वर्षभरातील हा जमाखर्चाचा हिशोब लक्ष्मीसमोर ठेवायचा असतो. आपल्या वर्षभरातील जमाखर्चाचा लक्ष्मीसमोर ठेवून प्रार्थना करायची असते की, हे माते तुझ्या कृपेने आणि आशीर्वादाने मिळालेल्या या धनाचा उपयोग आमच्याकडून सत्काऱ्यांनी आणि ईश्वरीकाऱ्यांसाठी होऊ देत. आम्ही जो हिशोब तुज्यासमोर ठेवत आहोत त्याला तुझी संमती असू देत. आम्ही तुज्यापासून काहीही लपवून ठेवू शकत नाही. आम्ही जर तुझा योग्य वापर केला नाही तर तू आमच्या जवळून निघून जाशील. याची जाणीव सतत आम्हाला राहू देत. लक्ष्मीदेवीला अशा प्रकारची प्रार्थना केल्यामुळे आपल्यामधील कर्तपणाची भावना नष्ट होते आपल्याकडे असलेल्या धनामुळे आपल्याला त्याचा उत्पन्न किंवा गर्व न होता आपल्यामध्ये विनयशीलता येते.

■ शंकर पवार, सातारा.

सणासुदीच्या काळात, किंवा रोजचा स्वयंपाक बनवण्यासाठी देखील एक गोष्ट आहे ज्याशिवाय जेवण तयार होऊ शकत नाही. ते म्हणजे तेल. भाजी बनवण्यासाठी, काही तळण्यासाठी तेल हे लागतेच.

बहुतेक घरांमध्ये स्वयंपाकासाठी मोहरीचे तेल किंवा रिफाईंड डालडा तेल वापरले जाते. तथापि, हे आरोग्यासाठी खूप हानिकारक मानले जाते. मग आरोग्यासाठी चांगले असणारे स्वयंपाकाचे तेल कोणते जे कोणताही विपरीत परिणाम करत नाही. या तेलामध्ये बनवलेले अन्न खाल्ल्याने तुमचे हृदय आणि मनही निरोगी राहील आणि वजन वाढण्यासाठी प्रतिबंध होईल. स्वयंपाकासाठी कोणते तेल वापरले पाहिजेत हे जाणून घेऊयात.

प्रसिद्ध सॅन्ट्रोएन्टेरोलॉजिस्टांच्या म्हणण्यानुसार तुम्ही योग्य स्वयंपाक तेल निवडले तर तुमच्या आरोग्याचे कधीही नुकसान होणार नाही. खरं तर, ते तुमचे आरोग्य सुधारेल आणि तुम्हाला तंदुरुस्त ठेवेल. **नारळाचे तेल** : आपण वर्षानुवर्ष नारळाचे तेल वापरत आहोत, पण तुम्ही कधी ते स्वयंपाकासाठी वापरले

आहे का? या तेलात बनवलेले अन्न लवकर खराब होत नाही किंवा जाळत नाही. ते कमी तेलकट देखील मानले जाते. नारळाचे तेल शरीराला ऊर्जा प्रदान करते. **शेंगदाणा तेल** : स्वयंपाकासाठी शेंगदाण्याचे तेल देखील वापरू शकता. शेंगदाण्याच्या तेलात आरोग्यासाठी उपयुक्त असे अनेक पोषक घटक नक्की मिळतात.

नाही. **तूप** : शतकानुशतके भारतीय स्वयंपाकघरांमध्ये तूप वापरले जात आहे. तथापि, तूप महान आहे, म्हणून लोक बहुतेकदा तेल किंवा रिफाईंड तेलाचा वापर करतात. तुम्ही तूप वापरून देखील स्वयंपाक करू शकता. पण नक्कीच प्रमाणातच वापर करा. **एवोकोडो तेल** : अँडोकोडो तेल हे देखील सर्वोत्तम तेल मानले जाते. अँडोकोडो तेलाला सुगंध असतो आणि त्यात तयार केलेले पदार्थ चांगले टिकतात .तसेच त्यात तळलेले पदार्थ खाल्ल्याने त्रास होत नाही

दरम्यान या तेलापैकी कोणतेही तेल वापरत असाल तरी ते प्रमाणातच वापर करा. कारण कोणतीही गोष्ट अतिप्रमाणात खाणे हानिकारकच असते. त्यामुळे प्रमाणात वापर केल्यास त्याचे आरोग्याला फायदे

■ ■ ■

अश्वीकायन
प्रा. अशोक सारडा
मेहकर
(९४२९३९३३९)

दीपोत्सव...!

मानवतेप्रती हृदयात
व्हावी संवेदनांची निर्मिती
तर भुतलावर नांदेल
भौ सुख समृद्धी शांती..

अज्ञानच तर आहे
मानवी समस्यांचे मुळ
दिपोत्सवाने व्हावा
त्याचा विनाश समुळ ...

अडल्या नडलेल्याच्या
जो येतो कामी
त्यावर कृपा करते
माता महालक्ष्मी ..

दिवाळी संदर्भात असलेल्या गमतीदार माहितीने पुराणात तसेच इतिहासात आपले स्थान निर्माण केले आहे. म्हणूनच हा सण एखाद्या विशिष्ट समूहाचा न राहता संपूर्ण राष्ट्राचा बनला आहे. दिवाळीविषयी काही रंगतदार व गमतीदार माहिती खालीलप्रमाणे:–

- प्रभू राम रावणाचा पराभव केल्यानंतर अयोध्येला परततत असताना त्यांच्या वाटेवर लोकांनी दिवे लावून स्वागत केल्याचे त्रेतायुगात सांगितले आहे.
- श्रीकृष्णाने अत्याचारी नरकासुराचा वध केल्यानंतर गोकुळवासियांनी आपला आनंद दिवे लावून व्यक्त केल्याची कथा प्रचलित आहे.
- देवीने महाकालीचे रूप धारण करून राक्षसांचा वध केला होता. त्याचा वध केल्यानंतरही महाकालीचा क्रोध कमी झाला नव्हता, तेव्हा भगवान शंकराने स्वतः देवीच्या चरणी लोटांगण घातले. शंकराच्या शरीर स्पर्शाने महाकालीचा क्रोध शांत झाला. त्याची आठवण म्हणून लक्ष्मीची पूजा केली जाते. या दिवशी तिच्या रौद्ररूपाची पूजा करण्याची प्रथा आहे.
- बळीराजाने आपल्या पराक्रमाच्या जोरावर त्रैलोक्यावर विजय मिळविला होता. या विजयाने भयभीत झालेल्या देवांनी भगवान विष्णूची प्रार्थना केली. त्यांची प्रार्थना ऐकून विष्णूने वामन रूप धारण करून बळी राजाला तीन पायांत दान मागितले. विष्णूने तीन पायाने त्रैलोक्य घेतले. बळीच्या दानशूरपणामुळे प्रसन्न झालेल्या विष्णूने त्याला पाताळाचे राज्य देवून भू-लोकवासी त्याच्या आठवणींनिमित्त प्रत्येक वर्षी दिवाळी साजरी करतील असे आश्वासन दिले.
- शिखांचे सहान्वे गुरू हरगोविंदसिंग बादशाह जहांगीरच्या कैदेतुन सुटून कार्त्तिक अमावस्येच्या दिवशी अमृतसरला आले होते.
- दिवाळीच्या एक दिवस अगोदर म्हणजे चतुर्थीला श्रीकृष्णाने नरकासुराचा वध केला होता. यामुळे आनंदी झालेल्या गोकुळवासियांनी दुसऱ्या दिवशी अमावस्येला दिवे लावून आनंद साजरा केला होता.
- इसवी सन पूर्व ५00 वर्षांपूर्वी मोहेंजोदडो येथे सापडलेल्या अवशेषांमध्ये एक मातीच्या मूर्तीनुसार त्याकाळी दिवाळी साजरी केली जात असल्याचे समजते. मूर्तीच्या दोन्ही बाजूला दिवे जळताना दिसून येत होते.
- इसवी सन पूर्व २५00 वर्षांपूर्वी गौतम बुद्धांच्या अनुयायांनी त्यांच्या स्वागतासाठी लावले दिवे लावून दिवाळी साजरी केली होती.
- सम्राट विक्रमादित्याचा राज्याभिषेक दिवाळीच्या दिवशी

झाला होता. त्याच दिवशी दिवे लावून जनतेने आनंद साजरा केला होता.

- इसवी सन पूर्व चौथ्या शतकातील कौटिल्य अर्थशास्त्रानुसार कार्तिक अमावस्येच्या दिवशी मंदिरात आणि घाटावर (नदी किनारी) मोठ्या प्रमाणात दिवे लावले जात होते.

दिवाळी पुराण आणि इतिहास

प्रमाणित दिवस लावले जात असल्याचे सांगितले आहे.

- अमृतसर येथील सुवर्णमंदिराचे दिवाळीच्या दिवशी सुरू झाले होते.
- जैन धर्माचे चोविंसावे तीर्थंकर भगवान महावीर यांनी दिवाळीच्या दिवशीच बिहारमधील पावापुरी येथे आपल्या शरीराचा त्याग केला होता. 'महावीर संवत्' त्यांच्या उदरग्या दिवशी सुरू होते. त्यामुळे दीपोत्सव म्हणजे आनंद, उत्साहाने साजरा करण्यात येणारा प्रकाशाचा उत्सव होय. दीपोत्सव हा केवळ उत्सव नसून उत्सवांचे स्नेहसंमेलन आहे. दिवाळी, नरकचतुर्थी, धनत्रयोदशी,

अनेक प्रांतातील लोक याला नवीन वर्षाची सुरुवात मानतात. प्राचीन जैन ग्रंथात दीपोत्सवाचे वर्णन आहे. महावीर निर्वाणामुळे जी अंतर्ज्योती कायमची विझून गेली होती, तिची कमतरता पूर्ण करण्यासाठी आपण बहिर्ज्योतीचे प्रतीक म्हणून दिवे लावू या असे कल्पसूत्रात सांगितले आहे.
१३. पंजाबमध्ये जन्मलेल्या स्वामी रामतीर्थ आणि महाप्रयाण या दोघांचा जन्म दिवाळीच्या दिवशी झाला होता. त्यांनी दिवाळीच्या दिवशी गंगाकिनारी स्नान करताना 'ओम' म्हणून समाधी घेतली होती.

महालक्ष्मी हत्तीवर बसून सजून येते. हत्ती ओढार्याचे प्रतीक आहे. सांस्कृतिक कार्यात उदारपणे लक्ष्मीचा वापर करणार्यांजवळ पिढ्यान्-पिढ्या ती राहते. त्याचे ज्वलंत उदाहरण म्हणजे रघुवंश होय. ती एक महान शक्ती असल्यामुळे नेहमी चांगल्या लोकांच्या हातात राहिली पाहिजे. कारण तिचा चांगला उपयोग होऊ शकतो.
न र क च त्तु र्थं ल । महाकालीची पूजा केली जाते.
स्व त : च य ।

बलिप्रतिपदा आणि भाऊबीज या पाच सांस्कृतिक विचाराधारा असलेल्या सणांचा उत्सव आहे. धनत्रयोदशी म्हणजे लक्ष्मी पूजन! भारतीय संस्कृतीत लक्ष्मीला महत्त्वाचे स्थान आहे. 'सुईला छेदल्यास तिच्यातून उंट निघतो. परंतु, धनवंताला स्वर्ग मिळत नाही. या ख्रिश्चन धर्मातील म्हणीला भारतीय सहमत नाहीत. त्यांच्या दृष्टीकोनातुन श्रीमंत लोकच देवाचे लाडके असतात. लक्ष्मी चंचल नाही तर मनुष्याची वृत्ती चंचल आहे. पैसा या शक्तीच्या आधारे मनुष्य देव किंवा राक्षस बनू शकतो. लक्ष्मी केवळ उपभोगाचे साधन आहे असे मानणार्या मनुष्याचे लवकरच अधःपतन होते. परंतु, तिची पूजा करून तिला परमेश्वरी प्रसाद मानणारा मनुष्य स्वतः पवित्र आणि सृष्टीलाही पवित्र बनवितो. वाममार्गाने वापरलेल्या लक्ष्मीची अलक्ष्मी होते. स्वार्थ आणि परमार्थासाठी वापरलेल्या लक्ष्मीला वित्त आणि धनलक्ष्मी असे म्हणतात. देवकार्यासाठी वापरलेली लक्ष्मी महालक्ष्मी असते.

धनत्रयोदशी आणि धन्वंतरि जयंतीचे महत्त्व

आश्विन वद्य त्रयोदशी या तिथीला धनत्रयोदशी (धनतेरस) हा सण साजरा केला जातो. दीपावलीला जोडून येणार्या या सणाच्या निमित्ताने नवीन सुवर्णालंकार विकत घेण्याची प्रथा आहे. व्यापारीवर्ग आपल्या तिजोरीचे पूजनही याच दिवशी करतात. धनत्रयोदशी म्हणजेच देवतांचा वैद्य धन्वंतरी देवता' यांची जयंती. या दिनाचे माहात्म्य या लेखातून जाणून घेऊया.
भावार्थ : ज्यामुळे आपल्या जीवनाचे पोषण सुखीतच चालू आहे, त्या धनाची या दिवशी पूजन करतात. येथे धन म्हणजे शुद्ध लक्ष्मी. श्रीसूक्तात वसू, जल, वायू, अग्नी आणि सूर्य यांना धनच म्हटले आहे. ज्या धनाला खरा अर्थ आहे, तीच खरी लक्ष्मी ! अन्यथा अलक्ष्मीमुळे अनर्थ घडतो.
वैशिष्ट्य : हा दिवस व्यापारी लोकांसाठी विशेष महत्त्वाचा मानला जातो; कारण धनप्राप्तीसाठी

उत्पन्नाचा १/६ भाग धर्मकार्यासाठी अर्पण करावा. महत्त्व : या दिवसाला बोलीभाषेत धनतेरस असे म्हटले जाते. या दिवशी व्यापारी तिजोरीचे पूजन करतात. व्यापारी वर्ष दिवाळी ते दिवाळी असे असते. नव्या वर्षाच्या हिशोबाच्या वह्या या दिवशीच आणून त्यांचे पूजन करून वापरात आणल्या जातात. धनत्रयोदशीच्या दिवशी नवीन सुवर्ण विकत घेण्याचा प्रघात आहे. त्यामुळे वर्षभर घरात धनलक्ष्मी वास करते. वास्तविक लक्ष्मीपूजनाच्या वेळी वर्षभराचा आयव्यय (जमाखर्च) द्यायचा असतो. त्या वेळी धनत्रयोदशीपर्यंत शिल्लक

राहिलेली संपत्ती प्रभुकार्यासाठी व्यय केल्यास सत्कार्यात धन व्यय झाल्यामुळे धनलक्ष्मी शेवटपर्यंत लक्ष्मीरूपाने रहाते. धन म्हणजे पैसा. हा पैसा घाामाचा, कष्टाचा, धवलांकित असलेला आणि वर्षभरात पै-पै करून जमा केलेला असावा. या पैशाचा न्यूनतम १/६ भाग प्रभुकार्यासाठी व्यय करावा, असे शास्त्र सांगते. परात्पर गुरू पांडे महाराज पूर्वी राजे वर्षाच्या शेवटी आपला खजिना सत्पात्री दान करून खाली करायचे. तेव्हा त्यांना धन्यता वाटायची. यामुळे जनता आणि राजा यांच्यातील संबंध हे कौटुंबिक स्वरूपाचे होते. राजाचा खजिना हा जनतेचा असून राजा त्याचा केवळ सांभाळ करणारा आहे. त्यामुळे जनता कर देताना आडकाठी न करता देत असे. त्यामुळे साहजिकच परत खजिना भरत असे. सत्कार्यासाठी धनाचा विनियोग झाल्यामुळे आत्मबलही वाढत असे.

जीवनांतील अमुल्य तत्त्वे...!

सुखी जीवनाची खरी गुरुकिल्ली म्हणजे आयुष्यात अमुल्य तत्त्वांचा अधिक वापर करणे होय. अतिव्यय महत्वाचा घटक म्हणजे आपली स्वतःची वेळ होय. जीवनात वेळे अभावी सर्व अर्थहिन आहे. आपण स्वतः कोणत्याही तत्त्वाची कधीही टिंगल करू नये, हा स्वतःचा अनादर होईल. आपल्याला ध्येयपुर्ण, समाधानी जीवन जगावयाचे असेल तर वेळेचा आदर करणे महत्त्वाचे आहे हिच जीवनाची सफलता आपल्याला टिकविणे गरजेचे आहे. आपण वेळेचे नियोजन व्यवस्थितरित्या केल्यास स्वतःलाच कधीही त्रास होणार नाही व कामे वेळेवर झाल्यास दुसरे कार्य होण्यास मार्ग सुकर होईल. हेच समाधानी व्यवस्थितकरण होय. वेळेवर कोणतेही कार्य केल्यास आपल्या स्वतःला वेगळेपण प्राप्त होते. आयुष्यात एकदा वेळ गेली की, कधीही परत येत नसते. अर्थातच जीवन जगतांनी माणसाला वेळेचे भान असणे महत्त्वाचे नाही काय ?

वेळ : आपण कोणतेही कामे करीत असाल तर आपण स्वतः आठवडयातील, महिन्याची कामे कधी करावयाची हि आखणी महत्त्वाची आहे. या योजनाबध्द आखणीमुळे आपण स्वतः वेळेचा उपयोग केल्यास स्वतःची कामे त्रास न होता वेळेवर होतातच हे मात्र खरे! वेळेवर कामे केल्यास जीवनाला योग्य पैसा आकार, स्वतःचे व्यक्तित्मत्वाचा विकास व्हायला सोयीस्तरपणे वाचव मिळतो व आनंद निर्माण होतो हे मानवी जीवनाचे खरे गुपीत होय. खाया अर्थाने पाहू जाता क्षमता ही अफाट जरी असली तरीपण आपण वेळेवर कार्य केल्यास हि क्षमता अधिकच कार्यषील राहील व आपल्याला जीवनात वेगळेपण अनुभवयाला मिळेल. विषाय, आपण स्वतःच आयुष्याचा मालक बनू शकतो हेच आयुष्याचे अमुल्य घटक आहे असे समजावे. पैसा : जीवन जगतांना आपण स्वतः कमायीचे साधन पाहून खर्च करणे महत्त्वाचे आहे. आपण आयुष्यात कुणाबरोबर स्पर्धा करता कामा नये, असे केल्यास स्वतःला पैसे पुरेनासे होऊन निराशा येत असते. आपण विद्यार्थी दक्षते असताना किंवा बाहेरागावी पिकत असताना येणाऱ्या पैषाचे खर्च करण्याचे नियोजन केल्यास पैसा बरोबर पुरेल व परिवार सदस्यांना त्रास न होता शिक्षण पूर्णत्वाकडे जाण्यास मदत होईल व आनंद मिळेल. पैसा खर्च करताना काळजी काढाला किती पैसे खर्च करावे किंवा कोणते कार्य अगोदर करावे, याचे नियोजन करणे महत्त्वाचे असते, तेव्हा आपल्या जीवनात यषस्वी होण्यास अधिक मदत होते. आपण नियोजन करताना भविष्याची दृस्टीही ठेवून योग्य आखणीबध्द पध्दतीने खर्चाचे नियोजन केल्यास आपल्याला स्वतःला पुरेनासे होईल व वेळेवर पैसा असल्यामुळे त्रास होणार नाही हे सामान्यातुन शिक्षणप्राप्तारखे आहे. पैषाची नियोजनबध्द कामे केल्यास जीवनात अतिउत्तम, समाधान मिळाल्याषिवाय राहणार नाही या व्यतिरिक्त आनंदाची दारे आपल्या स्वतःसाठी नेहमी उघडीच राहील व त्यात समाधानाची ज्योत नेहमीच तेवतारहाील. जीवनात स्वतः कष्ट करून कामे केल्यास पैसा आपल्याजवळ अखेरपर्यंत टिकून राहील. अन्यथा वाम मार्गाने किंवा कुण्या व्यक्तीला त्रास देवून मिळविलेला पैसा आपल्याजवळ टिकून राहत नाही हे अनुभवाअंती सिध्द झालेले आहे हे मात्र खरे! पैषाचे नियोजन

खाया अर्थाने सोयीस्तररित्या करणे अगत्याचे आहे.

संयम : जीवनात, आपल्या वाईट काळात आपली किंमत कमी करण्याचा प्रयत्न अनेकदा केला जातो, मात्र संयम राखला तर आपले अस्तित्त्व कोणीच संपवू, हिरावून शकत नाही. त्यासाठी आपले संयमाला टिकविणे फार महत्त्वाचे आहे. कोणतीही गोष्ट करताना थोडाफार संयम राखल्यास मनासारख्या गोष्टी होण्यास स्वतःलाच मदत होत असतेव जीवनात आनंदनिर्माण होईल संयम बाळगणे हा आपला मानवी जीवन जगण्याचा सर्वोत्तम भाग असलापाहीजे. जीवनात संयम हागुणवयोजनाबध्दसर्वकामाची आखणी केल्यास स्वतः ला समाधान मिळेल. आपण निरर्थक गोष्टींना फार महत्त्व न देता किंवा सोयीस्कररित्या तिलांजली दिल्यास व स्वतः नाराज न राहता संयम राखल्यास येणारे दिवस आनंदात राहील. स्वतः आपण कार्यक्षम राहा, काही कामात वेळा पाळणे गरजेचे, कोणतेही कार्य मन राहून केल्यास यषासाठी संयम राखल्यास नवी उर्जा, नवी चेतना प्राप्त होऊन यष संपादन होईल! संयम हे आपल्या जीवनावर परिणाम साधणारी व आयुष्याला खाया अर्थाने आकार व उर्जा देणारी गोष्ट असुन त्याचा उपयोगाला प्राधान्य देणे आवश्यक आहे. हेतवज्ञान जीवन आनंदीत होण्याचे खरे मार्गदर्षक ठरू शकतात. चुक नसतानाही केवळ वाद टाळावा म्हणुन घेतलेली माधार हे संयमाचा फार मोठ प्रतिक आहे. विश्वास : कौल्यिक करणाऱ्या शेकडो व्यतिषेचा प्रोत्साहीत करणारी एक व्यक्ती सोबत असावी जी आयुष्यात सर्व नकारात्मकतेला पुरून उरेल पण यासाठी स्वतःवर विश्वास, दुसायावर विश्वास असणे महत्त्वाचे आहे. जीवनात काही गोष्टी संयम बाळगून करावयाच्या असेल तर स्वतःवर कायम विश्वास ठेवणे फार गरजेचे आहे. आपल्या विचारांमध्ये, स्वप्नांमध्ये हरवून गेलेल्या व्यक्तीच्या गर्दीत एकांकी वाटू नये यासाठी स्वतःवर, इतरावर, कुटुंबातील सदस्यांवर व स्वतःच्या व्यक्तींवर विश्वास बाळगणे, ठेवणे आदरणाे संयमाने वागणे हेच आनंदमय जीवनाचे खरे गणीत आहे. पण, विश्वास हा माणुसकीला धरून असावा त्यामुळे आयुष्यात गुंतागुंत होत नाही. स्वतःच्या मर्जीने केलेल्या कामावर कार्यावर थोडाफार विश्वास ठेवल्यास स्वतःलाच त्याची यष प्राप्ती झाल्याषिवाय राहणार नाही. आपल्याला वैभवाच्या षिखरावर जात असताना आपल्या स्वतःच्या व्यक्तीवर खाया अर्थाने विश्वास हा ठेवावाच लागेल. भविष्यात संयम आणि विश्वास एकत्र नांदले तर स्वतःच्या व इतरांच्या आयुष्यात आनंदाची पर्वणी थायला वेळ लागणार नाही हे मात्र तेवढेच खरे! यासाठी आपण ईश्वराचे आभार मानायला हवे कि ज्यांनी हा देह पृथ्वीस्थलावर चांगले करण्यासाठी पाठविला ? माणसाचे वागणे नितळ असलं की, त्याच प्रतिबिंब कुठेही आणि कितीही गर्दी असली तरी उडुनच दिसत. पण, यासाठी विश्वास या गोष्टीवर अपार श्रध्दा बाळगल्यास मन आनंदीत होते. अर्थातच, आनंदी राहण्यासाठी पैषाने कमविलेल्या वस्तुपेक्षा स्वभावाने कामवलेली माणसे जास्त सुख देतात हेच विश्वास ठेवल्याचे खरे यष आहे असे म्हणता येईल. व्यतिमत्त्व : चांगले व्यतिमत्त्व, स्वभाव हा आनंदापेक्षाही मोठा असा आनंद आहे. तो त्यालाच मिळतो ही जो स्वतःला

विसरून इतरांना आनंदीत करतो हेच व्यतिमत्व विकासासाठी पायाभरणी करून मन यषाकडे नेऊन आनंदाचे दार नेहमी उघडत असतो. पण शरीर सुंदर असेल किंवा नसेल, मात्र शब्द आणि मन, स्वभाव व्यतिमत्त्व शुध्द असायला हवे. कारण, माणसाची सवय आहे की, तो चेहरा लवकर विसरतो पण शब्द आणि चांगले मन, व्यतिमत्त्व कधीच विसरत नाही. हाच चांगुलपणाचा मार्ग जिवनात मनाची बाळगल्यास यषाचे क्षेत्रफळाचा प्रवास करता येईल. व्यक्तिमत्वात नेहमी खरेपणा असणे आवष्यक आहे तोच ध्येयपर्यंत आपल्याला खाया अर्थाने पोहचू शकतो यासाठी व्यतिमत्वाचा विकास, सवय, चारित्र्य, सन्मान, हरचेपण, त्याग, संयम या विविधांगी गोष्टींचा संग्रह ठेवणे अत्यंत गरजेचा आहे तरच चांगला विकास साधून आपण सर्व विकासाच्या दिषेने जाण्यास सक्षम असु. कारण माणुस कळायला माणुसकी लागते. चांगल जगायला सुंदर विचार लागतात. भरभरूण जगायला पैसा नाही, तर आयुष्य लागत हेच सुखी आणि व्यक्तीमत्व विकास आणि चांगल्या विचाराचे खाया अर्थाने एक प्रकारचे आयुष्याचे समीकरण आहे. पाठीवरचा ओझापेक्षा मनावरचं ओझ नेहमी जड असतं... ते हलकं करायचं म्हटलं की, झेलणारा देखील तितकाच आपलासा असावा लागतो..तरच आनंदी सुखी जीवनाचे चाके समांतररित्या पूढे-पूढे चालत राहणार हाच सुखी जीवनाचा प्रवास म्हणता येईल. जीवनात सुख दुःखाच्या खडतर वाटेवरून जाताना माणसं मिळवायचे असतात, शत्रु वजा करायचे असतात, सुखानी गुणायचे असते दुःखानी भागायचे असते, त्यामधुन उरते, ती बाकी म्हणजे जीवनाचे, आयुष्याचे खरे समाधान हेच जीवन प्रवासाचे खरे सोबती असतात. जाता जाता... आपल्याला यषस्वी जीवनाची वाटचाल करताना वेळ पैसा, संयम, विश्वास आणि व्यतिमत्व, स्वभाव इत्यादी विविधांगी अमुल्य घटकाकडे जातीने लक्ष देणे महत्त्वाचे आहे. तरच सुखी जीवनाचे स्वप्न साकार करता येईल. जीवन सुंदर आहे त्याही सुंदरता कायम ठेवण्यासाठी स्वतःचा स्वभावाने, व्यतिमत्त्वाने अधिक सुंदर करू शकतो यासाठी संयम हळवेपण त्याग, मानसिकता, आदर सन्मान, दुसायाच्या विचाराचे समर्थन, स्वतःच्या व्यतिसोबत चर्चा नसेच आचार विचाराचे मंथन या विविध गोष्टी स्वतः सोबत बाळगल्या की, जीवनातील यष आपलेच आहे, असे समजावे. परिस्थिती प्रमाणे बदलणारी माणसे सांभाळण्यापेक्षा, परिस्थिती बदलविणारी माणसे सांभाळ... आयुष्यात कधीही अपयष अनुभवायला मिळणार नाही तसेच जलद गतीने मिळणारे यष अहंकार निर्माण करतात तर उषिरा मिळणारे यष आपलं व्यतिमत्त्व तयार करतं. स्वतःसोबत जेव्हा दुसायाच्या मनाचा देखील जेथे विचार केला जातो, तिथेच माणुसकीचं सुंदर नात तयार होतं. हेच सुखी व समृध्द जीवनाचे कोड तसेच अमुल्य घटक आहे, असे म्हणणे रास्त ठरावे!

: शब्दांकन :
विजय सीताराम सोनारधरे
२४, उदयनगर, नागपूर
मो.नं. ९३२५७३८३६६

प्रकाशोत्सव दीपावली

स्वार्थासाठी शक्ती खर्च करणारा दुर्योधन, दुसऱ्याच्या चरणी शक्ती ठेवणारा कर्ण आणि देवकार्यात शक्तीचे हवन करणारा अर्जुन या महाभारतातील तीन पात्रांना महर्षी व्यासांनी उत्कृष्टपणे आपल्यासमोर मांडले आहे. नरकचतुर्थीला कालचतुर्थी असेही म्हणतात. त्यामार्गे अशी कथा आहे की, नरकासूर नावाच्या राक्षसाने पृथ्वीवर अत्याचाराचे थैमान मांडले होते. त्याच्या अत्याचारापासून स्त्रियांचीदेखील सुटका झाली नव्हती. त्याने सोळा हजार स्त्रियांना बंदी करून ठेवले होते. तेव्हा भगवान श्रीकृष्णाने त्याचा वध करण्याचा विचार केला. श्रीकृष्णाच्या मदतीने सत्यभामेने नरकासूराचा वध करून स्त्रियांचा उद्धार केला. अमावस्येच्या त्या रात्री सर्व लोकांनी दिवे लावून आनंदोत्सव साजरा केला होता.

दिवाळी म्हणजे वं र्थ या च य ।

(व्यापाऱ्यांच्या) हिशोब-वही पूजेचा दिवस ! संपूर्ण वर्षाचे लेखा परिक्षण करण्याचा दिवस होय. या दिवशी मनुष्यानेही त्याच्या जीवनाचा लेखा-जोखा तयार केला पाहिजे. राग, द्वेष, मत्सर यांना दूर करून नवीन वर्षाच्या दिवशी प्रेम, श्रद्धा आणि उत्साह वाढविण्याचा प्रयत्न करावा.

बलिप्रतिपदा (पाडवा):
नवीन वर्षाला बलिप्रतिपदा असेही म्हटले जाते. वैदिक विचारांची उपेक्षा करून वर्णाश्रम व्यवस्थेला उध्वस्त करणार्या बळीचा विष्णूने पराभव केला होता. म्हणून त्याच्या स्मरणार्थ बलिप्रतिपदा साजरी केली जाते. बळी दानशूर राजा होता. या दिवशी त्याच्या आठवणींना उजाळा दिला जातो.

दिवाळीच्या दिवशी लक्ष्मीकडे पूज्य दृष्टीने पहावे. भाऊबीजेच्या दिवशी समस्त स्त्रियांकडे आई किंवा बहिणीच्या नजरेने पाहिले पाहिजे. स्त्री ही आदरणीय आहे. मोह म्हणजे अंधकार ! दीपोत्सव म्हणजे अज्ञान आणि मोहाच्या खोल अंधाराकडून ज्ञानाच्या प्रकाशाकडे प्रयाण करणे होय. दिवाळीला दिवे बाहेर जळतात. परंतु आपल्या मनात योग्य दीप प्रकट झाला पाहिजे. मनात अंधकार असल्यास बाहेर जळणारे दिवे निरर्थक ठरू शकतात. दीपक ज्ञानाचा प्रतीक आहे.

लक्ष्मीपूजन करण्याची पद्धत आणि महत्त्व

आश्विन अमावास्येच्या, म्हणजेच लक्ष्मीपूजनाच्या दिवशी सर्व मंदिरांत, दुकानांत, तसेच घराघरांत श्री लक्ष्मीपूजन केले जाते. आश्विन अमावास्येचा हा दिवस दीपावलीचा एक महत्त्वपूर्ण दिवस मानला जातो. सामान्यतः अमावास्या हा अशुभ दिवस म्हणून सांगितला आहे; परंतु दीपावलीतील ही अमावस्या शरद पौर्णिमा अर्थात कोजागिरी पौर्णिमेप्रमाणेच कल्याणकारी आणि समृद्धिदर्शक आहे. या दिवशी श्री लक्ष्मीपूजनासोबत अलक्ष्मी निःसारणही केले जाते. लक्ष्मीपूजनाच्या दिवशी करावयाच्या कृतीमागील शास्त्र या लेखातून जाणून घेऊया.

१. इतिहास
लक्ष्मीपूजनाच्या दिवशी श्रीविष्णूने लक्ष्मीसह सर्व देवांना बळीच्या कारागृहातून मुक्त केले आणि त्यानंतर ते सर्व देव क्षीरसागरात जाऊन झोपले, अशी कथा आहे.

२. सण साजरा करण्याची पद्धत
प्रातःकाळी मंगलस्नान करून देवपूजा, दुपारी पार्वणश्राद्ध अन् ब्राह्मणभोजन आणि प्रदोषकाळी लतापल्लवींनी सुशोभित केलेल्या मंडपात लक्ष्मी, श्रीविष्णु इत्यादी देवता आणि कुबेर यांची पूजा, असा लक्ष्मीपूजन या दिवसाचा विधी आहे. लक्ष्मीपूजन करताना एका चौरंगावर अक्षतांचे अष्टदल कमल किंवा स्वस्तिक काढून त्यावर लक्ष्मीच्या मूर्तीची स्थापना करतात. काही ठिकाणी कलशावर ताम्हण ठेवून त्यावर लक्ष्मीच्या मूर्तीची स्थापना करतात. लक्ष्मीजवळच कलशावर कुबेराची प्रतिमा ठेवतात. त्यानंतर लक्ष्मी आदी देवतांना लवंग, वेलची आणि साखर घालून तयार केलेल्या गायीच्या दुधाच्या खव्याचा नैवेद्य दाखवतात. धने, गूळ, साळीच्या लाह्या, बत्तासे इत्यादी पदार्थ लक्ष्मीला वाहून नंतर ते आग्नेष्टाना वाटतात. मग हातातिल चुडीने पितृमार्गदर्शन करतात. ब्राह्मणांना आपात अन्य कुधुपापीडितांना भोजन घालतात. रात्री जागरण करतात.

लक्ष्मीपूजनासाठी आवश्यक साहित्य उपलब्ध झाले नाही, तर जेवढे उपलब्ध आहे, त्या साहित्यात भावपूर्णतेच्या पूजाविधी करावा. बत्तासे आदी साहित्य न मिळाल्यास, देवाला घरातील तूपसावर, गुळसावर किंवा एखादा गोड पदार्थ यांचा नैवेद्य दाखवावा.

लक्ष्मी कुणाकडे वास करते ?

आश्विन अमावास्येच्या रात्री जागरण करतात. पुराणांत असे सांगितले आहे की, आश्विन अमावास्येच्या रात्री लक्ष्मी सर्वत्र संचार करते आणि आपल्या निवासासाठी योग्य असे स्थान शोधू लागते. जिथे स्वच्छता, शोभा आणि रसिकता आढळते, तिथे तर ती आकर्षित होतेच ; शिवाय ज्या घरात चारित्र्यवान, कर्तव्यदक्ष, संयमी, धर्मनिष्ठ, देवभक्त, तसेच क्षमाशील पुरुष आणि गुणवती अन् पतिव्रता स्त्रिया असतात, त्या घरी वास्तव्य करणे लक्ष्मीला आवडते.

३. लक्ष्मीपूजनाच्या दिवसाचे महत्त्व
सामान्यतः अमावास्या हा अशुभ दिवस म्हणून सांगितला आहे ; पण त्याला अपवाद या अमावास्येचा आहे. हा दिवस शुभ मानला आहे ; पण तो सर्व कामांना नाही ; म्हणून या दिवसाला शुभ म्हणण्यापेक्षा आनंदी दिवस म्हणणे योग्य !
४. श्री लक्ष्मीदेवीला करावयाची प्रार्थना
जमा-खर्चाच्या हिशोबाची वही लक्ष्मीसमोर ठेवायची आणि प्रार्थना करायची, हे लक्ष्मी, तुझ्या आशीर्वादाने मिळालेल्या धनाचा उपयोग आम्ही सत्कार्यासाठी आणि ईश्वरी कार्य म्हणून केला आहे. त्याचा ताळमेळ करून तुझ्यासमोर ठेवला आहे. त्याला तुझी समीप अस्सू दे. तुझ्यापासून मी काही लपवून ठेवू शकत नाही. जर मी तुझा विनियोग योग्य प्रकारे केला नाही, तर तू माझ्या जवळून निघून जाशील, याची मी सतत जाणीव ठेवतो. तेव्हा हे लक्ष्मीदेवी, माझ्या खर्चाला समंती देण्यासाठी भगवंताजवळ तू माझी शिफारस कर ; कारण तुझ्या

शिफारशीशिवाय तो त्याला मान्यता देणार नाही. पुढील वर्षाही आमचे कार्य सुखीत पार पडू दे.

५. लक्ष्मीपूजनाच्या दिवशी रात्री केर का काढतात ?

महत्त्व : गुण निर्माण केले तरी दोष नाहीसे झाले, तरच गुणांना महत्त्व येते. येथे लक्ष्मीप्राप्तीचा उपाय झाला, तसेच अलक्ष्मीचा नाशही झाला पाहिजे ; म्हणून या दिवशी नवीन केरसुणी विकत घेतात. तिला लक्ष्मी म्हणतात.

कृती : मध्यरात्री नवीन केरसुणीने घरातील केर सुपात भरून तो बाहेर टाकावा, असे सांगितले आहे. याला अलक्ष्मी (कचरा, दारिद्र्य) निःसारण म्हणतात. एरव्ही कधीही रात्री घर झाडणे वा केर टाकणे करायचे नसते. फक्त या रात्री ते करावचे असते. कचरा काढताना सुपे आणि दिमडी वाजवूनही अलक्ष्मीला हाकलून लावतात.

६. लक्ष्मीची पूजा करताना अक्षतांचे अष्टदल कमल किंवा स्वस्तिक का काढावे ?

आश्विने अमावास्येच्या दिवशी केल्या जाणार्या श्री लक्ष्मीपूजनाच्या वेळी अक्षतांनी बनवलेले अष्टदल कमल किंवा स्वस्तिक यांवरच श्री लक्ष्मीची स्थापना केली जाते. सर्व देवतांची पूजा करताना त्यांना अक्षतांचे असले दिले. अन्य देवतांच्या तुलनेत श्री लक्ष्मीदेवीचे तत्त्व अक्षतांमध्ये ५ टक्के जास्त प्रमाणात आकृष्ट होते ; कारण अक्षतांत श्री लक्ष्मीच्या प्रत्यक्ष सगुण गुणात्मक, म्हणजेच संपन्नतेच्या लहरी आकृष्ट करण्याची क्षमता असते. अक्षतांमध्ये तारक आणि मारक लहरी ग्रहण करून त्यांचे संचारण करण्याची क्षमता असल्याने लक्ष्मीची पूजा करताना अक्षतांचे अष्टदल कमल किंवा स्वस्तिक काढावे. स्वस्तिकांमध्ये निर्गुण तत्त्व जागृत करण्याची क्षमता असल्याने श्री लक्ष्मीच्या आसनाच्या स्वरूपात स्वस्तिक काढावे.

७. लक्ष्मी चंचल आहे, असे म्हणण्याचे कारण
एखाद्या देवतेची उपासना केली की, त्या देवतेचे तत्त्व उपासनाकडे येते आणि त्यानुसार लक्षणे दिसतात, उदा. श्री लक्ष्मीची उपासना केली की, धनप्राप्ती होते.

उपासना कमी झाली, अहं जागृत झाला की, देवतेचे तत्त्व उपासकाला सोडून जाते. अशाच कारणांमुळे श्री लक्ष्मी उपासकाला सोडून जाते. तेव्हा स्वतःची चूक मान्य न करता व्यक्ती म्हणते, लक्ष्मी चंचल असती, तर तिने श्रेण्यासारखे सूत्र हे केला, लक्ष्मी चंचल असती, लक्ष्मी देवतेच्याच चरणे केव्हाच सोडून दिले असते. परात्पर गुरू डॉ. जयंत आठवले

संदर्भ : सनातन संस्थेचा ग्रंथ सण, धार्मिक उत्सव आणि व्रते

संकलन : **सौ. अंजली पाध्ये, नागपूर**
संपर्क : ९९७५५ ३६९०६

शिधापत्रिकाधारकच रेशन धान्याची करत आहेत विक्री

यवतमाळ: शासनाकडून शिधापत्रिकाधारकांना दरमहा धान्य दिले जाते. परंतु काही शिधापत्रिकाधारक या धान्याची विक्री करीत असल्याचे समोर येत आहे. अन्न नागरी पुरवठा विभागातर्फे दरमहा धान्य वितरित करण्यात येते. त्यात गहू, तांदूळ, ज्वारी आदी धान्यांचा समावेश आहे. या धान्याची खरेदी करण्यासाठी काही व्यापारी गावोगावी फिरत आहे. या व्यापाऱ्यांना रेशनचे धान्य विक्री करण्यात येत आहे. मंगरूळ परिसरात धान्य विक्रीचा खुलेआम प्रकार सुरू असताना, तलाठी, ग्रामसेवक याकडे दुर्लक्ष करीत आहेत.

आत्महत्याग्रस्त शेतकरी कुटुंबीयांना सांत्वनाचा दिवाळीचा प्रकाश

■ दिवाळी धान्यकीटचे वाटप महसूल विभाग ■ विविध सामाजिक संस्था व सेवाभावी संघटनांचा उपक्रम

यवतमाळ, दि. २०, **महासागर** प्रतिनिधी: दिवाळीच्या प्रकाशात प्रत्येक घर आनंदाने उजळावे, याच भावेतून यवतमाळ जिल्ह्यातील आत्महत्याग्रस्त व पूरग्रस्त शेतकरी कुटुंबांना सांत्वना आणि प्रोत्साहन देण्यासाठी महसूल विभाग, विविध सामाजिक संस्था व सेवाभावी संघटनांच्यावतीने एक विशेष सामाजिक उपक्रम हाती घेतला. यात १०० शेतकरी कुटुंबांना 'दिवाळी धान्यकिट'

व जीवनावश्यक वस्तूंचे वाटप करण्यात आले. कार्यक्रमामाच्या अध्यक्षस्थानी उपजिल्हाधिकारी गंगाधर होवळे, प्रमुख अतिथी तहसीलदार डॉ. योगेश देशमुख आणि नायब तहसीलदार एकनाथ बिजवे, ज्येष्ठ समाजसेवक डॉ. दीपक घरडोडे, भारतीय राष्ट्रीय स्वयंसेवी संस्था महासंघ अमरावती विभागाचे अध्यक्ष विजय बुंदेला, कृषी उत्पन्न बाजार समितीचे सभापती रवींद्र ढोक केमिस्ट

असोसिएशनचे पंकज ननवाणी कृषी उत्पन्न बाजार समितीचे रवींद्र ढोक, सुरेश राठी, राजेंद्र गडीकर यांची उपस्थिती होती. प्रास्ताविक किशोर बाभूळकर यांनी केले. संचालन गजानन

भोकरे व स्नेहल रेचे यांनी केले. या उपक्रमाला महाराष्ट्र पोलिस बॉइज असोसिएशन आतीक शेख, युनिटी फाउंडेशनचे प्रतीक तराळकर, वसुंधरा फाउंडेशनचे वर्षा पाडवे, युवा जागर ट्रस्ट

किशोर बाभूळकर, धैर्य सोशल वेलफेअर फाउंडेशनचे कमलेश बघेल, एकलक्ष अभ्यासिका, निःस्वार्थ सेवा फाउंडेशन, बीजेपी केमिस्ट आघाडी, यवतमाळ केमिस्ट एसोसिएशन आणि यवतमाळमधील अनेक सामाजिक संस्थांचा सहभाग होता.

यवतमाळ महसूल कर्मचारी सहकारी पतसंस्था मर्या. तर्फे आत्महत्याग्रस्त कुटुंबांना सोलापुरी चादरींचे वाटप केले. ग्रामीण बँक यवतमाळतर्फे

दिवाळी फराळाचे वितरण करण्यात आले. राजेश गिरी, सुरेश राठी, राजेश गडीकर, सुधीर साखरकर, गणेश रत्ने, चेतना राऊत, नीलेश त्रिपाठी, अनिकेत नवरे, संदीप शिंदे, महेश कळसकर, गजानन बरे, गुलाबराव पंधरे, करण गेडाम, प्राप्ती पानबुडे, दीपक बोरा, अनुप किन्हीकर, अजय भास्कर, विपूल देशमुख, पंकज नानवाणी, संजय बुरले आदी उपस्थित होते. आतीक शेख यांनी आभार मानले.

शहीद दिनानिमित्त अभिवादन कार्यक्रम आज

यवतमाळ, दि. २०, महासागर प्रतिनिधी: वीर शहीद क्रांतिवीर बाबुराव शेडमाके यांची २१ ऑक्टोबर रोजी पुण्यस्थिी आहे. त्या निमित्ताने शहीद दिनाचे औचित्य साधून आदिवासी विकासमंत्री डॉ. अशोक उईके यांच्या उपस्थितीत क्रांतिवीर बाबुराव शेडमाके यांना अभिवादन, त्यांचे कार्य व त्यांच्या विचारांचे स्मरण करण्याकरिता चंद्रपूर येथील जिल्हा कारागृह परिसरातील शहीद स्मारक येथे मंगळवार, २१ रोजी कार्यक्रमाचे आयोजन केले आहे.

बाबुराव शेडमाके यांनी ब्रिटिशांविरुद्ध शस्त्र उचलले. आदिवासी योद्ध्यांच्या माध्यमातून त्यांनी ब्रिटिशांना आव्हान दिले. २१ ऑक्टोबर १८५८ रोजी चंद्रपूर कारागृह परिसरातील पिंपळाच्या झाडाखाली त्यांना फाशी दिली. त्यामुळे ते भारताच्या पहिल्या आदिवासी शहिदांपैकी एक ठरले. बिरसा मुंडा यांच्या १५०व्या जयंतीनिमित्त केंद्र सरकारतर्फे जनजाती गौरव वर्ष राबवित आहे. त्या निमित्ताने राज्याच्या आदिवासी विकास विभागामार्फत विविध कार्यक्रमांच्या माध्यमातून सर्व महापुरुषांची जयंती, शहीद दिन राबविण्यात येत असल्याचे आदिवासी विकासमंत्री डॉ. अशोक उईके यांनी सांगितले.

मास्टर्स ॲथलेटिक्स चॅम्पियनशिप

राष्ट्रीय स्पर्धेत खेळाडूंची कामगिरी

यवतमाळ : नर्मदा युनिव्हर्सिटी मैदान सुरुत येथे दि. ८ ते १२ ऑक्टोबर रोजी पार पडलेल्या चौथ्या मास्टर्स ॲथलेटिक्स चॅम्पियनशिप राष्ट्रीय स्पर्धेत मास्टर्स ॲथलेटिक्स स्पोर्ट ॲंड वेलफेअर असोसिएशन यवतमाळच्या ७ महिला व १० पुरुष राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय खेळाडूंनी महाराष्ट्र राज्याचे प्रतिनिधित्व केले, चमकदार कामगिरी करत २ सुवर्ण, ८ रजत व ७ ब्राँझ पदक पटकावले. यामध्ये सेवानिवृत्त पोलिस उपनिरीक्षक पांडुतात्या कवरासे हॅन्डेड रिले सिल्वर, देवराव फटींग हॅमर थ्रो सिल्वर, ज्योती वरघणे भाला फेक व थाळी फेकमध्ये ब्राँझ, सुरसेन भितकर रिलेमध्ये सिल्वर, उंच उडीमध्ये ब्राँझ, कल्पना शेकदार ५ किमी चालनेमध्ये सिल्वर, शुभांगी पजगाडे थाळीफेकमध्ये सिल्वर, हॅमर थ्रो ब्राँझ प्रमोद शहाडे रिले ब्राँझ, ५ किमी चालने सिल्वर दिनकर नाईक १००, २०० मीटर धावणे ब्राँझ ४०० मीटर धावणे सुवर्ण, रिलेमध्ये सिल्वर व सुवर्ण पदक पटकावले. वंदना कवरासे, वर्षा पडवे, पुरुषोत्तम मडावी, सोळंके, विजय घरडे, एकनाथ खवडे यांनी थाळीफेक, गोळाफेक, भालाफेक क्रीडाप्रकारात सहभाग नोंदवला. जिल्हा क्रीडा अधिकारी घनश्याम राठोड, साहेबराव राठोड संस्थेचे संस्थापक अध्यक्ष गुलाबराव भोळे, सचिव नरेंद्र भांडारकर, कार्याध्यक्ष देवेंद्र चांदेकर, उपाध्यक्ष देवानंद तांडेकर, मधुकर मोरझडे, शिला पेडणेकर, संजय देशपांडे यांनी कौतुक केले.

गायी बसविण्याचा तरोडा उत्सव बुधवारपासून

यवतमाळ, दि. २०, महासागर प्रतिनिधी: शतकाची परंपरा असलेल्या गाई बसविण्याचा तरोडा (मंगरूळ) ता. आर्णाचा उत्सव यावर्षी २२ आणि २३ ऑक्टोबरला पार पडणार आहे. बासरीच्या सूरावर व डफडीच्या सुंदर तालावर गावोगावचे गोपालन २२ तारखेला देवस्थानच्या प्रांगणात गाई बसविणार आहे. २३ तारखेला मारुती मंदिरावर साजशृंगार असलेल्या गाई हे गोपालक चढविणार आहेत. ही लोकपरंपरा शतकापासून तरोडा येथे सुरू आहे. महाराष्ट्राच्या व लगतच्या राज्यातून ही लोकपरंपरा पाहण्यासाठी पशुपालकांची मोठी गर्दी होते. या निमित्ताने तरोडा या गावात २२ ८ वाजता तारखेला रात्री सप्तर्षिजरीवादक पवनलाल महाराज यांच्या प्रबोधनपर

राष्ट्रीय कीर्तनाचे आयोजन केले आहे. याच दिवशी पालकमंत्री, संजय राठोड, केळापूर आर्णाचे आमदार राजू तोडसाम यांचा सत्कार व विष्णू उकंदे, प्रिया तोडसाम, नीता राजेश आडे, विपीन राठोड, मंगेश वानखेडे, पवन पनपालिया, राजेश श्रीवास, राजेंद्र जाधव, शंकर आडे, बाळासाहेब चावरे, अॅड. दिनेश चौधरी, गजानन ठाकरे, रामाजी कुमरे, राहुल महल्ले यावेळी उपस्थित राहणार आहे. या लोकपरंपरेला पाहण्यासाठी तरोडा येथे येण्याचे आवाहन देवस्थानचे अध्यक्ष गोपाल भोयर, सचिव महेश वानखडे यांनी केले आहे.

दीपावली उत्सवात घ्या वीजसुरक्षेची काळजी; महावितरणचे ग्राहकांना आवाहन

यवतमाळ, दि. २०, महासागर प्रतिनिधी: प्रकाश उत्सवाला सुरुवात झाली आहे. सणाच्या कालावधीत विद्युत सजावट, रोषणाई तसेच फटाक्यांची आतषबाजी करताना वीजसुरक्षेची काळजी घेणे आवश्यक आहे. सार्वजनिक वीज यंत्रणेसोबतच घरगुती रोषणाईच्या विद्युत उपकरणांपासून सावध रहा, कोणत्याही प्रकारचा धोका न पत्करता वीजसुरक्षेची काळजी घेत दिवाळी सण साजरा करावे, असे आवाहन महावितरणच्या वतीने करण्यात आले आहे.

महावितरणची वीज यंत्रणा ही सार्वजनिक ठिकाणी आहे. यात वीजवाहिन्या, रोहित्र, फिडर पिलर आदी यंत्रणा उघड्यावर

असल्याने फटाके फोडताना त्यापासून सुरक्षित अंतर ठेवावे. फटाक्यांच्या आतषबाजीत सार्वजनिक वीजयंत्रणेला आगीचा धोका निर्माण होणार नाही याची काळजी घ्यावी. रोहित्र, प्यूज पेठ्या, फिडर पिलर, रिंग मेन युनिटजवळ फटाके फोडू नयेत किंवा त्याठिकाणी कोणत्याही प्रकारचा कचरा टाकू नये अथवा तो जाळू नये. वीज वाहिन्यांना स्पर्श होईल किंवा धोका निर्माण होईल, असे रकिटसारखे फटाके वाहिन्यांखाली उडवू नयेत. मोकळ्या जागेतच फटाके उडवावेत. वीज यंत्रणेला आग लागल्यास, धोका निर्माण झाल्यास, वीजपुरवठा खंडित झाल्यास महावितरणच्या २४ तास सुरू असणाऱ्या कॉल

सेंटर किंवा टोल फ्री क्रमांकावर माहिती देण्याचे आवाहन संपर्क साधावा, दिवाळी साजरी करताना घरगुती विद्युत उपकरणांपासून देखील सावध राहावे. घराच्या किंवा इमारतीच्या रोषणाईसाठी दिव्यांची विद्युत माळ चांगल्या दर्जाची असल्याची खात्री करून घ्यावी. विद्युत माळेचे वायर, दिवे, सॉकेट दर्जदार नसल्यास धोका निर्माण होऊ शकतो. घर किंवा इमारतीचे अग्निगं योग्य असल्याची तपासणी करावी. घराबाहेर आकाशकंदील लावताना तुटलेल्या वायरचा वापर टाळावा किंवा तुटलेली वायर चांगल्या दर्जाच्या इन्सुलेशन टेपने सुरक्षित करून घ्यावी. घरगुती उपकरणांसह विद्युत माळेपासून सुरक्षित

अंतरावर तेलाच्या वातीचे दिवे लावावेत. विद्युत सॉकेटवर अधिकचा भर टाकू नये. आकाश कंदील किंवा दिव्यांच्या विद्युत माळेसाठी श्री पीनचा वापर न करता वायर्स थेट प्लगच्या छिद्रात आगपेटीच्या काड्यांच्या साह्याने खोचले जातात. त्यामुळे त्या प्लगमध्ये स्पाकिंग होऊन आग लागण्याची शक्यता असते. गॅलरीमधील लोखंडी जाळा किंवा घराचा लोखंडी जिना किंवा इतर कोणत्याही लोखंडी वस्तूपासून विद्युत दिव्यांची व आकाश कंदिलाची वायर दूर ठेवावी. ही वायर एकसंध असावी. तुटलेली किंवा सेलो टेपने जोडलेली नाही याची खात्री करून घेण्याचे आवाहन महावितरणने केले आहे.

दिव्यांनी साकारली लक्ष्मीच्या पावलांची प्रतिकृती

पुसद, दि. २०, महासागर प्रतिनिधी: श्री शिवाजी शिक्षण संस्था पुसदद्वारा संचालित गुरुकुल इंग्लिश स्कूल पुसद व श्री शिवाजी माध्यमिक व उच्च माध्यमिक विद्यालय पुसद यांच्या संयुक्त विद्यमाने दीपोत्सव २०२५ हा सोहळा श्री शिवाजी शिक्षण संस्थेच्या संकुलात पार पडला. २००० दिव्यांनी साकारलेली लक्ष्मीची पाऊले ही प्रतिकृती पुसदकरांचे मुख्य आकर्षण ठरली. या कार्यक्रमाला विशेष अतिथी म्हणून माजी आमदार अॅड. निलय नाईक यांच्यासह निळकंठ पाटील, महेश खडसे, डॉ. अमोल मालपणी, श्री शिवाजी शिक्षण संस्था पुसदचे अध्यक्ष अनिरुद्ध विजयराव पाटील चोंढीकर, सचिव अश्विनीताई अनिरुद्ध पाटील, आशिष देशमुख उपस्थित होते. सर्वप्रथम मान्यवरांच्या हस्ते देवी सरस्वती, छत्रपती शिवाजी महाराज व देवराव पाटील चोंढीकर यांच्या प्रतिमेला अभिवादन करून दीपप्रज्वलन करण्यात आले. सारांग कोरटकर, महेंद्र अंबुरे व विद्यार्थी संच यांच्या सरस्वती स्तवनाने कार्यक्रमाला सुरुवात झाली. गुरुकुल इंग्लिश स्कूलच्या चिमुकल्या विद्यार्थ्यांनी लक्ष्मी, राम, सीता, हनुमान ह्या वेशभूषा साकारून दीप नृत्य सादर केले. त्यानंतर

अॅड. निलय नाईक यांनी दीपोत्सव २०२५ मध्ये साकारलेल्या प्रतिकृतीमधील मुख्य दिवा प्रज्वलित केला. याप्रसंगी लख्ख दिव्यांनी लक्ष्मीच्या पावलांची प्रतिकृती साकारली. ही प्रतिकृती दीपक महल्ले व प्रसाद मुंडे यांनी तयार केली. अॅड. निलय नाईक यांच्या हस्ते जीवन ज्योती एड्स प्रतिबंध व प्रबोधन संस्था पुसदचे संचालक राहुल गायकवाड यांना संस्थेच्या वतीने भेटवस्तू देण्यात आली. सूत्रसंचालन प्रा. गजानन जाधव यांनी केले. सारांग कोरटकर आणि ३० विद्यार्थ्यांच्या संचाने बासरीवरील राष्ट्रगान केले. कार्यक्रमासाठी प्राचार्य रामचंद्र हिरवे, प्राचार्य अमित ठाकूर, प्राचार्य डॉ. लक्ष्मण वानखेडे, उपप्राचार्य दत्तात्रेय जीवने, व्ही. ए. राऊत, पर्यवेक्षक सरोज गायकवाड, पर्यवेक्षक प्रज्ञा गडदे आदींनी पुढाकार घेतला.

सहकारी न्यायालयाने जिनिंग सदस्यांचा अर्ज फेटाळला

पुसद : येथील बहुचर्चित असलेल्या कै. शेषराव पाटील जिनिंग व प्रेसिंग विक्री करार प्रकरणी सदस्यांनी अमरावतीच्या सहकार आयुक्तालयामध्ये प्रकरण दाखल केले होते. या तक्रारीवर अनेक सुनावण्या झाल्या होत्या. त्या सुनावणी झाली होती. सुनावणी अंती सहकार न्यायालयाने तब्बल १ वर्ष १० महिने ५ दिवसानंतर सदस्यांचा अर्ज फेटाळला आहे. जिनिंगच्या सदस्यांनी दि. १ डिसेंबर २०२३ रोजी अमरावतीच्या सहकारी न्यायालयामध्ये अर्ज दाखल केला होता. तो अर्ज पिठासीन अधिकारी के. ए. पडेंबहादुर यांनी दि. ६ ऑक्टोबर २०२५ रोजी फेटाळला आहे. यामुळे सदस्य आता नागपूर न्यायालयामध्ये दाद मागण्यासाठी जाणार आहे.

पूर्वी एका रोपट्यावर १०० शेंगा, आता केवळ १०

यवतमाळ, दि. २०, महासागर प्रतिनिधी: शेतकऱ्यांना दिलासा देण्याच्या उद्देशाने यंदाही शासनाकडून सोयाबीन खरेदी केंद्रे सुरू करण्यात येणार असल्याचे बोलले जात आहेत. मात्र, अतिवृष्टी, पिकाची खराब गुणवत्ता आणि उत्पादनात झालेली मोठी घसरण यामुळे या बी शेतकऱ्यांना किमान आधारभूत किंमत मिळण्याची शक्यता अत्यंत कमी असल्याचे स्पष्ट होत आहे.

विदर्भावर दुहेरी संकट असून या वर्षी फक्त मारेगाव नव्हे तर संपूर्ण विदर्भातील सोयाबीन पिकावर हवामानाची दुहेरी मार बसली आहे. पेरणीनंतर चांगल्या पावसाची आस भरलेल्या शेतकऱ्यांना अतिवृष्टी, संसर्गामुळे मोठा फटका बसला आहे. शेतकऱ्यांचे म्हणणे आहे की, पूर्वी एका रोपट्यावर शंभर शेंगा लागायच्या, आता फक्त पाच ते १० तयार होतात, त्यातील ३० टक्के शेंगा सडलेल्या किंवा अपूर्ण विकसित आहेत. आणी काही खराब झाल्या आहेत. त्यामुळे उत्पादनात मोठी घसरण निघते आहेत. काही प्रमाणात सोयाबीन निष्पणे सुरू झाले आहे. दारवर्षी च्या तुलनेत या वर्षी

उत्पादनात घट होत असून सोयाबीन चपटे बारीक झाले आहे. अजून पर्यंत सोयाबीन खरेदी सुरू झाली नाही.

शेतकऱ्यांनी शासनाकडे प्रती किंवंटल किमान एक हजार पाचसे रुपयांनी आधारभूत किंमत वाढवण्याची मागणी केली आहे. त्यांचे म्हणणे आहे की, उतपान घडले आहे, खर्च वाढला आहे आणि दर्जाही घसरला आहे. अशा परिस्थितीत विद्यमान दर्यात दिलासा मिळणं शक्य नाही. या वर्षाला तालुक्यात पाच हजार दोनशे तीन हेक्टर क्षेत्रात सोयाबीन ची पेरणी झाली होती, मात्र सततच्या पावसामुळे शेतकऱ्यांचे

स्वन धुळीत मिळाले आहे. या वर्षी सुमारे पाच हजार हेक्टर क्षेत्रात सोयाबीनची पेरणी झाली आहे. आता कापणीला प्रक्रिया सुरू झाली आहे. त्यामुळे खरेदी व देयक प्रक्रियेत उशीर होण्याची शक्यता आहे. या वेळीदेखील आमची दिवाळी अंधारातच जाणार असे शेतकरी म्हणत आहेत.

शासनाने यंदा सोगाबीरचा किमान आधारभूत दर निश्चित केला आहे. मात्र हा दर मिळवजयासाठी सोयाबीनचा दर्जा (ग्रेड) ठरलेल्या मातकांनुसार असणे आवश्यक आहे. खराब दर्जामुळे विपणन महासंघ व खरेदी केंद्रांना खरेदी प्रक्रियेत अनेक अडचणींना सामोरे जावे लागू शकते.

सोयाबीन विकून थोडी फार रकमेतून दिवाळी साजरी झाली असती परंतु अजून पर्यंत खरेदीला सुरुवात झाली नसल्याने शेतकऱ्यांना पुन्हा प्रतीक्षा करावी लागणार आहे. खरेदी सुरू होते की नाही शेतकऱ्यांमध्ये संप्रभाचे वातावरण आहे त्यामुळे अनेक शेतकरी नोंदणी करण्यास टाळाटाळ करतील, कारण त्यांना भीती आहे की त्यांना आधारभूत किंमत मिळणार नाही किंवा देयकासाठी दिर्घ प्रतीक्षा करावी लागेल.

मालक, मुद्रक, प्रकाशक श्रीकृष्णा तन्मुखदास चांडक यांनी अरुणोदय प्रेस, कॉटन मार्केट, नागपूर-१८ येथे छापून दैनिक महासागर कार्यालय, बस स्टॅंड चौक, हॉटल प्रकाश जवळ, यवतमाळ येथे प्रकाशित केले. संपादक-श्रीकृष्ण तनमुखदास चांडक मुख्य कार्यालय पोन-०७१२-२७६७६२८-१९२२९७००२३ स्थानिक संपादक-रघुवीरसिंह चौहान फोन-१४२३४३३२४४ (पी. आर. बी. कायद्यानुसार संपादकीय जबाबदारी यांचेवर राहिल.)

» संक्षिप्त...

सुरेंद्र ड्रपनवार यांना राज्याचा

जनआरोग्य सेवा गौरव पुरस्कार

यवतमाळ : महाराष्ट्र शासनाच्या सार्वजनिक आरोग्य विभागाअंतर्गत राज्य आरोग्य हमी सोसायटीतर्फे दिला जाणारा "वंदनीय बाळासाहेब ठाकरे जनआरोग्य सेवा गौरव पुरस्कार-२०२५" येथील सुरेंद्र इरपनवार यांना प्रदान करण्यात आला. पुणे येथील ग. दि. माडगूळकर नाट्यगृहात पार पडलेल्या सोहळ्यात या पुरस्काराचे वितरण करण्यात आले. महात्मा ज्योतिराव फुले जनआरोग्य योजना आणि आयुष्मान भारत योजनेअंतर्गत उत्कृष्ट कामगिरीबद्दल हा पुरस्कार देण्यात आला आहे. आरोग्यमंत्री प्रकाश आंबेडकर, योजनेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी अण्णासाहेब चव्हाण, आयुष्मान भारत योजनेचे अध्यक्ष डॉ. ओमप्रकाश शेते, पद्मश्री पोपटराव पवार आदी मान्यवरांच्या हस्ते पुरस्कार प्रदान करून सुरेंद्र इरपनवार यांचा गौरव करण्यात आला. याबद्दल त्यांचे स्वागत होत आहे.

मालखेड (खुर्द) येथील जिल्हा परिषद

उच्च प्राथमिक शाळेत दीपोत्सव

नेर: तालुक्यातील मालखेड खुर्द वेथील जिल्हा परिषद उच्च प्राथमिक शाळेत दीपोत्सव साजरा करण्यात आला. यावेळी विद्यार्थ्यांनी तयार केलेल्या आकर्षक दिवाळी शुभेच्छा कार्ड तसेच आकाशकंदिलचे प्रदर्शन ठेवण्यात आले होते. नेर पंचायत समिती अंतर्गत शिव किल्ले बनविण्याची स्पर्धा पार पडली होती. सविता गोल्हर यांच्या मार्गदर्शनात विद्यार्थ्यांनी राजगड हा किल्ला बनविला. यावेळी सर्व विद्यार्थी रंगीत कपडे परिधान करून आले होते. शिव किल्ल्याचे परीक्षण करण्यासाठी मालखेड खुर्द केंद्राचे केंद्रप्रमुख आ महल्ले तसेच बीआरसीचे साधन व्यक्ती सोनवणे यांनी शाळेला भेट दिली. शिव किल्ल्याचे परीक्षण केल्यानंतर त्यावर आधारित विद्यार्थ्यांना प्रश्न विचारले. तसेच नेरपंचायत समितीचे विस्तार अधिकारी जाधव तसेच कुकडे यांनी शिव किल्ल्याला भेट दिली. यावेळी पोषण आहारामध्ये नियमित आहारासोबतच चिवडा आणि बर्फी हा सुद्धा मेनू होता, यावेळी पोषण आहार शिजवणाऱ्या ताई तसेच मदतनीसांना दिवाळी भेट म्हणून साड्या देऊन त्यांना सन्मानित करण्यात आले. या दीपोत्सवाच्या यशस्वीतेसाठी सविता गोल्हर, सुभाष राऊत, विजयश्री वट्टी, वर्षा राठोड, पोषण आहार कर्मचारी पिलावन, नाजमीन यांनी परिश्रम घेतले.

मंगरूळ येथे श्रीगुरुदेव सेवा मंडळातर्फे काकडा प्रभातफेरी

यवतमाळ : मंगरूळ, तरोडा या गावांमध्ये श्रीगुरुदेव सेवा मंडळातर्फे कार्तिक एकादशीपासून सकाळी पाच वाजल्यापासून तर आठ वाजेपर्यंत काकडा आरतीस प्रार्थना करण्यात आला. यामध्ये चिमुकल्यांचा तसेच महिलांचा मोठ्या प्रमाणात सहभाग आहे. संत तुकडोजी महाराज संत गजानन महाराज यांचे भजन करत संपूर्ण गावात रांगोळी काढून अनेकांच्या घरात घरोघरी जाऊन तुळशीला, झाडाला पाणी टाकून हळद-कुंकू व पूजा करून संपूर्ण गावात प्रभात फेरी निघते. यामध्ये रामेश्वर गावडे, विठ्ठल कोडापे, सुनील गिरकुंजे, ज्ञानेश्वर कोडापे, मारुती पौड, दीपक हरे, शंकर पोहरकर, दत्ता इंगळे, साई इंगळे, तुषार बागडे, अजय सूर्यवंशी, गणेश जोगे आदी नागरिकांचा समावेश आहे. अश्विन तथा कार्तिक पौर्णिमेपर्यंत श्री गुरुदेव सेवा मंडळातर्फे मिरवणूक निघते. या गावकऱ्याचे सर्वत्र कौतुक केल्या जात आहे.

राष्ट्रीय विद्यालयात कायदेविषयक प्रबोधन शिबिर

मारेगाव: येथील राष्ट्रीय विद्यालय व विज्ञान कनिष्ठ महाविद्यालयात मारेगाव तालुका विधी समितीतर्फे भारतीय संविधानाने नागरिकांना दिलेला मूलभूत हक्क व कर्तव्य विषयक कायद्यावर जनजागृती शिबिर घेण्यात आले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी शाळचे मुख्याध्यापक भारत गारघाटे, मार्गदर्शक व विशेष अतिथी म्हणून दिवाणी न्यायाधीश के. पी. दवणे, अॅड. पी. बी. रामटेकर, अॅड. मेहमूद पठाण, संस्थेचे संचालक पद्माकर एकरे यांची उपस्थिती होती. याप्रसंगी के. पी. दवणे यांचा शाल व श्रीफळ देऊन संस्थेच्या वतीने पद्माकरी एकरे यांनी सत्कार केला. यावेळी मान्यवरांनी मनोगतात संविधानाने नागरिकांना दिलेल्या हक्काची व कर्तव्याची माहिती दिली. प्रास्ताविक दिवाणी कनिष्ठ लिपिक ए. एन. गोहोकार यांनी केले. संचालन स. शि. सोनार्ली जेनेकर यांनी तर आभार स.शि. गणेश बर्बोतलवार यांनी मानले. कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी सर्व शिक्षक वृंदांनी व दिवाणी न्यायाधीश कार्यालयातील कर्मचाऱ्यांनी परिश्रम घेतले.

: आरएनआय रजिष्ट्रेशन क्रमांक :

-२०१०/३५७९१-

महासागर यवतमाळ

महासागर

दो

स्तानो, उपवासाला साबुदाण्याची खिचडी बनवली जाते. हा झटपट होणारा पदार्थ आहे. पण प्रत्येक वेळी साबुदाणा खिचडी खाऊन खूप कंटाळा येतो. उपवासाचे इतर पदार्थ वेळखाऊ असतात. अशावेळी झटपट होणारी साबुदाणा भेळ ट्राय करून बघा.

सामग्री: अर्धा कप साबुदाणा, एक बटाटा, दाण्याचं कूट एक चमचा, थोडे काजू, एक चमचा लिंबाचा रस, सैंधव मीठ, दोन चमचे शेंगदाणा

मस्त साबुदाणा भेळ

तेल, बटाट्याचा फराळी चिवडा, चिरलेली कोथिंबिर.

कृती: साबुदाणा धुवून दोन ते तीन तास भिजवून ठेवा. बटाट्याचे छोटे तुकडे करून घ्या. आता गॅसवर कढई ठेवा. त्यात तेल घाला. तेल थोडं गरम झाल्यावर त्यात बटाटे

घालून सोनेरी रंगावर तळून घ्या. काजूचे तुकडे करून घ्या. आता कढईत काजूचे तुकडे आणि शेंगदाणे घालून तळून घ्या. बटाटे, काजू आणि शेंगदाणे एका भांड्यात काढून ठेवा. आता याच तेलात साबुदाणा परतून घ्या. आता हा साबुदाणा भांड्यात काढा. त्यात तळलेले बटाटे, काजू आणि शेंगदाणे घाला. चवीनुसार मीठ घाला. त्यात बटाट्याचा चिवडा घालून हलवून घ्या. वरून कोथिंबिर घाला. आता लिंबाचा रस घालून मिक्स करा. यात डाळिंबाचे दाणेही घालता येतील. >

शेर की जुबानी

एक परवाह ही बताती है कि ख्याल कितना है, वरना कोई तराजू नहीं होता, रिश्तों में।

जिंदगी गुजर जाए, पर दोस्ती कम ना हो, याद हमें रखना चाहे पास हम ना हो।

काश दिल की आवाज में इतना असर हो जाए, हम याद करें और उसको खबर हो जाए।

...अन्यथा लवकर म्हातारे व्हाल

दो

स्तानो, व्यायामामुळे तुम्ही तंदुरुस्त होता. वय वाढण्याची प्रक्रिया मंदावते. सकाळी छान ताजंतवानं वाटतं. हे जरी खरं असलं तरी काही चुकांमुळे तुम्ही खूप लवकर म्हातारे दिसू लागता. व्यायाम करताना कोणत्या चुका होतात ? जाणून घेऊ.

* व्यायाम करताना शारीरिक स्थितीचा विचार करा. जीममध्ये व्यायाम करताना चुकीच्या पद्धतीने उभं राहिल्याने, वाकल्याने तुम्हाला त्रास होऊ शकतो. यामुळे पाठीच्या कण्याला बाक येतो. मग तुम्ही वाकून चालू लागता. हे टाळण्यासाठी व्यायाम करताना शरीराच्या स्थितीकडे लक्ष द्या. चुकीच्या शारीरिक स्थितीमुळे तुम्ही म्हातारे दिसू लागता.

* काडिओ हा खूप चांगला व्यायामप्रकार असला तरी त्याच्या अतिरेकाने शरीराचं नुकसान होऊ शकतं. विशिष्ट व्यायामांनंतर हाड आणि स्नायूंना पुरेसा व्यायाम मिळाला नाही तर त्यांच्या कार्य मंदावतं. तसंच १८ ते ५० या वयोगटातल्या व्यक्तींनी वेट लिफ्टिंग आणि स्ट्रेंथ ट्रेनिंग करावं, असं एक संशोधन सांगतं. स्ट्रेंथ ट्रेनिंगमुळे स्नायूंना बळकटी मिळते. शिवाय कॅल्सीही खर्च होतात.

* 'हाय इंटेन्सिटी इंटरवल ट्रेनिंग' गरजेचं आहे. या व्यायामामुळे वय वाढण्याची प्रक्रिया मंदावते. शारीरिक क्षमताही वाढते. या सगळ्यामुळे आपण बराच काळ तरुण रहातो.

* शरीर ताणण्याच्या व्यायामाकडे दुर्लक्ष करू नये. व्यायामाआधी आणि नंतर शरीर ताणायला हवं. शरीर ताणण्याचे व्यायाम केले नाहीत तर स्नायू आणि त्यातल्या टिश्यूवर आकारण ताण येतो. तसंच या व्यायामामुळे शरीर लवचिक होतं आणि व्यायाम करताना त्रास होत नाही.

* सतत जीममध्ये व्यायाम करत राहिल्याने आपण तंदुरुस्त राहू हा समज चुकीचा आहे. व्यायामाप्रमाणेच शरीराला विश्रांतीचीही गरज असते. स्नायूंची झीज भरून काढण्यासाठी शरीराला वेळ देणं गरजेचं आहे. त्यामुळे एखादा दिवस विश्रांती घ्या. >

सुजीतकुमारच्या यशाची सांगीतिक किनार

बि

हासमधील सुजीत कुमार यांनी फक्त ५० हजार रुपयांमध्ये मेहनतीने आणि आवडीने संगीतजगतात ठसा उमटवला आहे. सुजीतने छोट्या गुंतवणुकीतून स्टुडिओ सुरू केला होता. पुढे धाडसाने आणि समर्पणभावनेतून काम केल्यामुळे त्याचा हाच 'राधिका स्टुडिओ' कोसी प्रदेशातील एक प्रसिद्ध नाव बनले आहे. हा स्टुडिओ सुजीतची यशगाथाच नाही तर अनेक तरुण प्रतिभावान कलाकारांच्या स्वप्नांना एक व्यासपीठदेखील प्रदान करतो.

सुजीतला लहानपणापासूनच संगीताची आवड आहे. संगीत शिकण्यासाठी त्याने अनेक राज्यांमध्ये प्रवास केला आहे. त्याला नवोदित कलाकारांना शिकवू शकेल अशा एका स्टुडिओच्या उभारणीची आस होती. परंतु निधीअभावी

स्टुडिओ उघडण्यात अडचणी आल्या. कसेबसे ५५ हजार रुपये उभे करता आले. मात्र स्थानिक कलाकारांसाठी आज हाच स्टुडिओ वरदान ठरला आहे. सहस्रा येथील नया बाजार बायपास रोडवर असणारा हा स्टुडिओ अनेकांना घडवतो. येथे केवळ हजार रुपयांमध्ये गाणे रेकॉर्ड करता येते तर नवीन स्वर तयार करण्यासाठी तीन हजार रुपये खर्च येतो. कोसी प्रदेशात असा परवडणारा स्टुडिओ दुर्मीळ म्हणावा लागेल. जिल्ह्यातील हा पहिलाच असा स्टुडिओ आहे जिथे उच्च दर्जाच्या रेकॉर्डिंगसोबतच नवीन कलाकारांना योग्य दिशा दिली जाते.

आपल्या वाटचालीबद्दल सुजीत म्हणतो, कलाकारांच्या कौशल्यांना चालना देणे आणि त्यांना देशात तसेच परदेशात ओळख मिळवून देणे हेच माझे उद्दिष्ट आहे. या स्टुडिओने अनेक लहान-मोठ्या गायकांना संधी दिली असून ते संगीत जगतात नाव चमकवत आहेत. सुजीत आता कोट्यवधी रुपयांच्या मालमत्तेचा मालक आहे. स्वाभाविकच तो अनेकांसाठी एक उदाहरण बनला आहे. सुरुवातीच्या काळात त्याने अनेक अडचणींचा सामना केला पण धैर्याने व्यवसायात झोप राहिली. आज त्याने अनेक ठिकाणी जमीन खरेदी केली असून एक आलिशान घरदेखील बांधले आहे. >

टेक्नो टॉक

राऊटरचा वेग वाढवायचाय ?

आजकाल प्रत्येक घरात वाय-फाय राउटर असतो; परंतु इंटरनेट स्पीडबद्दल तक्रारीही बऱ्याच असतात. इंटरनेट स्पीड कमी झाल्यास व्हिडीओ स्ट्रीमिंगमध्ये व्यत्यय येणे, वेबपेज उघडण्यास विलंब आणि वॉरंवार नेटवर्क डिस्कनेक्ट होणे आदी समस्या सतावतात. बऱ्याचदा लोक कंपनीची सेवा चांगली नाही... असे म्हणत वैयागतात. परंतु यामागील खरे कारण घरात चुकीच्या ठिकाणी राउटर ठेवणे आणि त्याच्या जवळ ठेवलेल्या वस्तूंमध्येही दडलेले असू शकते. वाय-फाय रेडिओ वेक्सवर काम करतो. त्यामुळेच राउटरजवळ मोठे आरसे असतील तर सिग्नल रिफ्लेक्ट होऊ शकतात आणि दिशा बदलून कव्हेरेज कमी होते. त्याचप्रमाणे लोखंड-स्टीलदेखील रेडिओ वेक्सना ब्लॉक करतात. अशा वस्तू जवळ असल्यास नेटवर्क कमकुवत होते. हे लक्षात घेता राउटर कधीही काचेच्या किंवा धातूच्या वस्तूजवळ ठेवू नये. स्पीकर्स, माऊस, की बोर्ड सारख्या ब्लूटूथ डिवाइसेसचाही वाय-फायवर परिणाम होतो. ब्लूटूथ आणि वाय-फाय दोन्ही २.४ गीगाहर्ट्झ फ्रिक्वेन्सीवर चालतात. त्यामुळे वायफाय स्पीडमध्ये व्यत्यय वाढतो आणि इंटरनेटचा वेग कमी होतो. हे टाळण्यासाठी ब्लूटूथ गॅझेट्सपासून राउटर काही अंतरावर ठेवणे चांगले. >

करिअरसाठी योग्य कोर्स निवडा

क

रिअरसाठी किंवा शिक्षणासाठी मुख्य अभ्यासक्रमाबरोबर पूरक प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम निवडताना काही गोष्टी लक्षात ठेवा.

* स्पष्ट उद्देश ठरवा : तुम्हाला कोर्स नोकरीसाठी, व्यवसायासाठी की ज्ञानासाठी निवडायचा आहे हे उद्देश स्पष्ट असेल तर योग्य कोर्स निवडणे सोपे जाते.

* संशोधन करा : तुमच्या इंडस्ट्रीमध्ये सध्या कोणत्या कौशल्यांची मागणी आहे ते पाहा. (उदा., डेटा नालिटिक्स, डिजिटल मार्केटिंग, वेब डेव्हलपमेंट, प्रोजेक्ट मॅनेजमेंट, कोडिंग, ग्राफिक डिझाइन इ.). त्यानुरूप प्रसिद्ध आणि विश्वासार्ह संस्थांचे अभ्यासक्रम शोधा.

* आढावा घ्या : आधीच्या विद्यार्थ्यांचे रिव्ह्यूज वाचून कोर्सची गुणवत्ता समजून घ्या. कोर्समध्ये प्रत्यक्ष काय शिकवले जाणार आहे

ते सिलॅबसवरून तपासा. * वेळेचे व्यवस्थापन : कोर्ससाठी आठवड्यातून किती तास घालू ते आधीच ठरवा. एक नियमित वेळापत्रक बनवा आणि त्याच्याशी जुळवून घ्या. * सक्रिय सहभाग : व्हिडिओ पाहून कोर्स पूर्ण करू नका. प्रॅक्टिकल साइटमेंट्स, क्विझ आणि फोरममध्ये सक्रियपणे भाग घ्या. हे शिकण्याच्या प्रक्रियेसाठी खूप महत्वाचे आहे. * प्रमाणपत्राचा योग्य वापर करा : अभ्यासक्रम पूर्ण झाल्यावर मिळालेले सर्टिफिकेट लिंकडेन प्रोफाइलवर जोडा. इंटरव्ह्यूदरम्यान तुम्ही हे नवीन कौशल्य शिकल्याचा उल्लेख करू शकता. >

इन्स्टाग्रामचे मॅप फीचर

इं

स्टाग्रामने भारतीय वापरकर्त्यांसाठी एक नवे आणि रोमांचक मॅप फीचर आणले आहे. ते रिअल टाइम लोकेशन शेअर करण्याची सुविधा देते. हे फीचर ऑगस्टमध्ये जागतिक स्तरावर लॉन्च झाले होते. आता ते भारतातही उपलब्ध आहे. हे फीचर तुम्हाला जवळपासच्या पाट्या, कार्यक्रम आणि ट्रेंडिंग ठिकाणांची माहितीही देईल.

या मॅपद्वारे तुम्ही कॅफे, लोकप्रिय ठिकाणे किंवा मित्रांच्या प्रवासाशी संबंधित पोस्ट, रील्स व स्टोरीज पाहू शकता. उदाहरणार्थ, तुमच्या शहरात कोणत्या ठिकाणी खास प्रोग्राम होत आहेत किंवा कोणती जागा ट्रेंडिंग आहे, याची रिअलटाइम माहिती इथे मिळेल. हे फीचर स्नॅपचॅटप्रमाणेच आहे; पण इंस्टाग्रामने यात काही खास वैशिष्ट्ये जोडली आहेत. अर्थात हे गुगल किंवा ऑपल मॅप्ससारखे नेव्हिगेशनसाठी नाही तर इंस्टाग्राम अ‍ॅपमधील एक स्वतंत्र फीचर आहे. गोपनीयतेच्या दृष्टीने इंस्टाग्रामने यात विशेष काळजी घेतली आहे. डीफॉल्ट सेटिंगनुसार लोकेशन शेअरिंग बंद असते. तुम्हाला ते स्वतःच काळू करावे लागेल. त्याचबरोबर एक इंडिकेटर तुम्हाला लोकेशन शेअर होत आहे की नाही हे दाखवेल; पण लक्षात ठेवा एकदा लोकेशन शेअरिंग सुरू केले तर ते बंद करेपर्यंत सुरू राहील.

या फीचरमुळे इंस्टाग्रामचा अनुभव मजेदार तर होणारच आहे; पण एक छोटीशी चूकही तुम्हाला महागात पडू शकते हे लक्षात घ्यायला हवे. लोकेशन सेटिंग सुरू करताना चूक झाली तर तुमची माहिती नको त्या कनेक्शनसोबतही शेअर होऊ शकते. त्यामुळे गोपनीयतेची काळजी घेण्यासाठी सेटिंग्ज तपासायला विसरू नका. >

स्मार्ट टॉक

...तरी कॉल करता येणार

'भारत संचार निगम लिमिटेड' (बीएसएनएल) ने ग्राहकांसाठी एक आकर्षक आणि नवीनपूर्ण सेवा सुरू केली आहे. 'व्हीओवायफाय कॉलिंग' ने आता 'बीएसएनएल' ग्राहकांना मोबाइल नेटवर्क नसतानाही 'वायफाय' किंवा ब्रॉडबैंडच्या मदतीने स्पष्ट आणि अखंडित कॉलिंगचा अनुभव घेता येणार आहे. ही सेवा सध्या दक्षिण आणि पश्चिम भारतातील ग्राहकांसाठी उपलब्ध असून लवकरच देशभरात त्याचा विस्तार होणार आहे. विशेष बाब म्हणजे ही सेवा सर्व बीएसएनएल ग्राहकांसाठी पूर्णपणे मोफत आहे. 'बीएसएनएल'ने २५ व्या वर्षापनदिनानिमित्त ही सेवा सुरू केली आहे. दूरसंचार विभागाचे सचिव नीरज मिसल यांनी नुकतेच या सेवेचे सॉफ्ट लॉन्च केले. 'व्हीओवायफाय' सेवेमुळे ग्राहकांना घरात किंवा कमी नेटवर्क असणाऱ्या भागातही वायफायद्वारे कॉल करता येणार आहे. यासाठी फक्त 'व्हीओवायफाय' सपोर्ट करणारा स्मार्टफोन आवश्यक आहे जो बहुतांश आधुनिक ॲंड्रॉइड आणि आयफोनमध्ये आधीपासून उपलब्ध असतो. 'बीएसएनएल'ने याशिवाय देशभरात फोर जी नेटवर्कचा विस्तारही केला आहे. कंपनीने एक लाखहून अधिक मोबाइल टॉवर्स उभारले असून आणखी ९७ हजार पाचशे टॉवर्स उभारण्याची योजना आहे. मुंबईत फोर जी आणि ई-सीम सेवाही सुरू झाल्या आहेत. या सर्व घडामोडी 'बीएसएनएल'ला जिओ, एअरटेल आणि व्होडाफोन-आयडियासारख्या खासगी कंपन्यांशी स्पर्धा करण्यासाठी तयार करत आहेत. >

स्टाईल मंत्रा

दादी कोरण्याबरोबरच रंगसंगतीलाही प्राधान्य

सणासुदीच्या हंगामात तरुणांचे एकमेव आकर्षण केवळ पोशाख, शूज आणि बाईक नाहीत. सध्या दादीची फॅशन प्रचलित आहे. विविध सलूनमधील तरुण हेअरस्टाइलसह वेगवेगळ्या दादीच्या लूकवर लक्ष केंद्रित करत आहेत. आजकाल तरुणांना दादीचे विंटेज किंवा व्ही-आकार आवडतात. खरं तर, ही शैली जुन्या काळातील राजे आणि सम्राटांशी जोडली जात आहे. या शैलीमध्ये, दादी हनुवटीवर अधिक ठळकपणे दिसते तर चेहऱ्याच्या उर्वरित भागावर कमी दिसते. यात बरगंडी आणि सोनेरी कलरिंगला प्राधान्य दिले जात आहे. तरुण दादीच्या मऊपणावर लक्ष केंद्रित करत आहेत. दादी मऊ ठेवण्यासाठी तरुणांनी स्मूथिंग आणि स्टायलिंग उत्पादने वापरण्यास सुरुवात केली आहे. यासाठी प्रथिने, सीरम, शॅम्पू, तेल आणि कंडिशनर यासारख्या उत्पादनांचा वापर केला जात आहे. आता दादीचे विशिष्ट शॅम्पू, कंडिशनर आणि कंगव्यांची मागणीही वाढत आहे. दादी राखण्यासाठी तरुण स्पाकडे वळत आहेत. दादीशी जुळणारे हेअरस्टाइलदेखील आकर्षक लूक देण्यास कारक ठरत आहे. >

मी

२८ वर्षांचा तरुण असून गेल्या चार वर्षांपासून रिलेशनशीपमध्ये आहे. आमच्या दोघांच्या नात्यात जातीचा अडसर आहे. आमची जात वेगळी असल्यामुळे तिच्या घरच्यांच्या आमच्या नात्याला विरोध आहे. आमच्या नात्याबद्दल कळल्यानंतर तिच्या घरच्यांची तिच्याशी अबोला धरला आहे. माझ्या घरातून वडिलांचा पाटीबा आहे. पण मैत्रीणीचे पालक खूपच जुन्या विचारांचे असल्याने त्यांनी तिला सक्त ताकीद दिली आहे. माझ्याशी संपर्क ठेवला तर ते तिचं बाहेर जाणंच बंद केलं जाणार आहे. त्यामुळे तिनेही हे नातं संपवायचं ठरवलं आहे.

तिच्या पालकांचा विरोध आहे!

पण आमचं एकमेकांवर खूप प्रेम आहे. एकमेकांपासून दूर जाण्याचा विचार आम्ही करू शकत नाही. अशा परिस्थितीत मी काय करू ?

उत्तर : तुमचं नातं खूपच गुंतागुंतीचं होऊन बसलं आहे. अशा परिस्थितीत तिच्या पालकांना समजावून सांगणं गरजेचं आहे. यासाठी कोणीतरी पुढाकार घ्यायला हवा. तुझ्या मैत्रीणीला पालकांशी बोलायची भीती वाटत असेल तर नात्यातल्या काही लोकांना याची जबाबदारी देता येईल. नात्याला असणारा विरोध ही बाब फारच नाजूक आहे. मुलीच्या पालकांचं मन वळवण्यासाठी बरीच मेहनत करावी लागेल. तुम्हाला धीर धरावा लागेल. त्यांची समजूत घालणं नक्कीच सोपं नाही. >

हंपीला जाताय, मग दोन दिवस काढाच

हं

पी इतिहास, शिल्पकला आणि निसर्ग यांचा संगम असणारं अद्भुत स्थळ आहे. इथे सुमारे ३०० पेक्षा अधिक प्राचीन मंदिरे आहेत. पण तुमच्याकडे केवळ दोन दिवसांचा वेळ असेल तर काही निवडक ठिकाणचं प्लान करा. या स्थळांचे दर्शन तुमचा प्रवास संस्मरणीय बनवतील.

* विरुपाक्ष मंदिर- दिवसाची सुरुवात हंपीतील सर्वात प्राचीन आणि प्रसिद्ध विरुपाक्ष मंदिरापासून करा. येथे लक्ष्मी नावाची हत्तीण आहे, जी भक्तांना आशीर्वाद देते.

* सास्तीवेकाळू गणेश आणि कडेलिकालू गणेश- विरुपाक्ष मंदिराच्या जवळच दोन भव्य गणेश मूर्ती असून त्या दगडात कोरलेल्या आहेत. त्यांची शिल्पकला डोळ्यांचं पारणं फेडणारी आहे.

* हंपी बाजार आणि मोनोलिथिक नंदी- त्याच भागात तुम्ही हंपी बाजाराचे भगवशेष पाहू शकता. येथे एक भव्य म 'नोलिथिक नंदी (बैल) आहे तो सहज लक्ष

वैधून घेतो. * मातंग हिल (सनसेट पॉइंट)- जेवणांतर तुम्ही मातंग डोंगरावर जाऊ शकता. ही १५-२० मिनिटांची चढाण आहे. येथून दिसणारा सूर्यास्त म्हणजे स्वर्गीय अनुभव आहे. येथून दिसणारं संपूर्ण हंपी सोनसळी प्रकाशात न्हालेंलं पाहणं तुम्ही कधीच विसरणार नाही. * अंजनाद्री पर्वत- दुसऱ्या दिवशी सकाळी लवकर उठून अंजनाद्री डोंगरावर जा. हे हनुमानाची जन्मभूमी मानला जाते. फक्त १५ मिनिटांत शिखरावर पोहोचता येतं. तिथून दिसणारा सूर्योदय अविस्मरणीय असतो. * विठ्ठल मंदिर आणि रथ- नंतर पहा

फॅशनच्या दुनियेत करिअर करायचं असेल तर योग्य कॉलेज आणि कोर्स निवडणं गरजेचं आहे. र्लॅमर, क्रिएटिव्हिटीसोबतच या क्षेत्रात उत्तम संधी आहेत. इथं डिग्री मिळताच उत्तम प्लेसमेंटची शक्यता असते. फॅशनविश्वामध्ये यश मिळवण्यासाठी केवळ कौशल्यच नव्हे, तर योग्य शैक्षणिक आधारही आवश्यक असतो. ही महाविद्यालयां केवळ सर्जनशील कल्पनांचा वाढवत नाहीत तर व्यावहारिक ज्ञान आणि उद्योग एक्सपोजरदेखील देतात. यामुळेच या कॉलेजांमधून पदवी मिळविणाऱ्या उमेदवारांना नोकरीच्या उत्तम संधी मिळतात. आज अशाच काही शिक्षणसंस्थांची माहिती घेऊ या.

नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ फॅशन टेक्नॉलॉजी (निफ्ट)

'नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ फॅशन टेक्नॉलॉजी' (निफ्ट) ही भारतातील या क्षेत्राशी संबंधित सर्वात प्रतिष्ठेची संस्था आहे. तिचे देशभरात १८ कॅम्पस असून येथे बॅंगलूर ऑफ डिझाइन (बी. डी.एस.), मास्टर ऑफ डिझाइन (एम.डी. एस.) आणि फॅशन मॅनेजमेंटसारखे नानाविध अभ्यासक्रम राबवले जातात. या कॉलेजची फी वर्षाला सुमारे तीन ते सहा लाख रुपये असून

करिअर

निफ्ट प्रवेश परीक्षेच्या आधारे येथे प्रवेश दिला जातो.

एमिटी स्कूल ऑफ फॅशन टेक्नॉलॉजी

'एमिटी स्कूल ऑफ फॅशन टेक्नॉलॉजी' हा एमिटी विद्यापीठाचा एक भाग असून तिथे 'फॅशन डिझाइन' आणि 'फॅशन टेक्नॉलॉजी'चे अभ्यासक्रम राबवले जातात. येथे विद्यार्थ्यांना थिअरी आणि प्रॅक्टिकल या दोन्हीमध्ये प्रावीण्य दिले जाते. या संस्थेची फी वर्षाला सुमारे तीन ते सहा लाख रुपये असून निवड प्रक्रियेत गुणवत्ता आणि मुलाखतीचा समावेश आहे.

पर्ल अकादमी

'पर्ल अकादमी' ही एक अग्रगण्य खासगी फॅशन संस्था असून तिथे फॅशन डिझाइन, कम्युनिकेशन डिझाइन आणि स्टायलिंग यासारखे अभ्यासक्रम आहेत. इथे इंडस्ट्री एक्सपोजर आणि एक्सपर्ट ट्रेनरच्या मदतीने विद्यार्थ्यांना प्रॅक्टिकल नॉलेज मिळते. दरवर्षी सुमारे चार ते आठ लाख रुपये शुल्कदर असून प्रवेश परीक्षा आणि मुलाखतीच्या माध्यमातून येथे प्रवेश दिला जातो. या टॉप महाविद्यालयांमध्ये फॅशनशी संबंधित अभ्यासक्रमांचा कालावधी तीन-चार वर्षे (अंडरग्रेज्युएट) आणि दोन वर्षे (पदव्युत्तर) असा असतो. महाविद्यालयानुसार शुल्काची रेंज वेगवेगळी असते; पण अभ्यासात केलेली ही गुंतवणूक करिअरचा भक्कम पाया रचण्यास मदत करते. पदवी पूर्ण होताच मोठम ठेव्या आस्थापनांमध्ये काम करण्याची संधी मिळते. कॉलेजांमध्ये प्रवेश प्रक्रिया ऑनलाइन पद्धतीने पार पडते. संस्थांच्या अधिकृत संकेतस्थळावर सविस्तर माहिती, अर्ज फॉर्म आणि शुल्करचनेशी संबंधित तपशील उपलब्ध आहेत. तुम्ही थेट या गोष्टी पाहू शकतात. >

फॅशनविश्वाची वेधक वाट

फॅशनच्या दुनियेत करिअर करायचं असेल तर योग्य कॉलेज आणि कोर्स निवडणं गरजेचं आहे. र्लॅमर, क्रिएटिव्हिटीसोबतच या क्षेत्रात उत्तम संधी आहेत. इथं डिग्री मिळताच उत्तम प्लेसमेंटची शक्यता असते. फॅशनविश्वामध्ये यश मिळवण्यासाठी केवळ कौशल्यच नव्हे, तर योग्य शैक्षणिक आधारही आवश्यक असतो. ही महाविद्यालयां केवळ सर्जनशील कल्पनांचा वाढवत नाहीत तर व्यावहारिक ज्ञान आणि उद्योग एक्सपोजरदेखील देतात. यामुळेच या कॉलेजांमधून पदवी मिळविणाऱ्या उमेदवारांना नोकरीच्या उत्तम संधी मिळतात. आज अशाच काही शिक्षणसंस्थांची माहिती घेऊ या.

नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ फॅशन टेक्नॉलॉजी (निफ्ट)

'नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ फॅशन टेक्नॉलॉजी' (निफ्ट) ही भारतातील या क्षेत्राशी संबंधित सर्वात प्रतिष्ठेची संस्था आहे. तिचे देशभरात १८ कॅम्पस असून येथे बॅंगलूर ऑफ डिझाइन (बी. डी.एस.), मास्टर ऑफ डिझाइन (एम.डी. एस.) आणि फॅशन मॅनेजमेंटसारखे नानाविध अभ्यासक्रम राबवले जातात. या कॉलेजची फी वर्षाला सुमारे तीन ते सहा लाख रुपये असून

करिअर

निफ्ट प्रवेश परीक्षेच्या आधारे येथे प्रवेश दिला जातो.

एमिटी स्कूल ऑफ फॅशन टेक्नॉलॉजी

'एमिटी स्कूल ऑफ फॅशन टेक्नॉलॉजी' हा एमिटी विद्यापीठाचा एक भाग असून तिथे 'फॅशन डिझाइन' आणि 'फॅशन टेक्नॉलॉजी'चे अभ्यासक्रम राबवले जातात. येथे विद्यार्थ्यांना थिअरी आणि प्रॅक्टिकल या दोन्हीमध्ये प्रावीण्य दिले जाते. या संस्थेची फी वर्षाला सुमारे तीन ते सहा लाख रुपये असून निवड प्रक्रियेत गुणवत्ता आणि मुलाखतीचा समावेश आहे.

पर्ल अकादमी

'पर्ल अकादमी' ही एक अग्रगण्य खासगी फॅशन संस्था असून तिथे फॅशन डिझाइन, कम्युनिकेशन डिझाइन आणि स्टायलिंग यासारखे अभ्यासक्रम आहेत. इथे इंडस्ट्री एक्सपोजर आणि एक्सपर्ट ट्रेनरच्या मदतीने विद्यार्थ्यांना प्रॅक्टिकल नॉलेज मिळते. दरवर्षी सुमारे चार ते आठ लाख रुपये शुल्कदर असून प्रवेश परीक्षा आणि मुलाखतीच्या माध्यमातून येथे प्रवेश दिला जातो. या टॉप महाविद्यालयांमध्ये फॅशनशी संबंधित अभ्यासक्रमांचा कालावधी तीन-चार वर्षे (अंडरग्रेज्युएट) आणि दोन वर्षे (पदव्युत्तर) असा असतो. महाविद्यालयानुसार शुल्काची रेंज वेगवेगळी असते; पण अभ्यासात केलेली ही गुंतवणूक करिअरचा भक्कम पाया रचण्यास मदत करते. पदवी पूर्ण होताच मोठम ठेव्या आस्थापनांमध्ये काम करण्याची संधी मिळते. कॉलेजांमध्ये प्रवेश प्रक्रिया ऑनलाइन पद्धतीने पार पडते. संस्थांच्या अधिकृत संकेतस्थळावर सविस्तर माहिती, अर्ज फॉर्म आणि शुल्करचनेशी संबंधित तपशील उपलब्ध आहेत. तुम्ही थेट या गोष्टी पाहू शकतात. >

